

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΣ⁽¹⁾

Υπό ΔΙΟΝ. Π. ΚΑΡΑΓΙΩΡΓΑ

I. Ἀνάγκη ριζικῶν μεταβολῶν τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς

Ἡ καθιέρωσις ἐνὸς ἀποδοτικοῦ καὶ δικαίου φορολογικοῦ συστήματος ἀποτελεῖ βασικὴν προϋπόθεσιν διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ τῆς ταχείας οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας. Τὸ πλέον ἐπέιγον πρόβλημα τὸ ὁποῖον ἀντιμετωπίζει σήμερον ἡ Ἑλλάς εἶναι ἡ πραγματοποίησις ἐνὸς ἐκτεταμένου προγράμματος ἐπενδύσεων πρὸς αὔξησιν τοῦ λίαν χαμηλοῦ κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήματος καὶ βελτίωσιν οὕτω τοῦ ἐπιπέδου διαβιώσεως τοῦ πληθυσμοῦ, ἀλλὰ κυρίως πρὸς ἀπορρόφησιν τοῦ ἀνέργου καὶ ὑποαπασχολομένου ἐργατικοῦ δυναμικοῦ, πρὸς τὸν σκοπὸν ἀνακοπῆς τοῦ ρεύματος τῆς μεταναστεύσεως, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ πράγματι ἐθνικὴν αἱμορραγίαν διὰ τὴν χώραν. Κατὰ γενομένους ὑπολογισμοὺς πρὸς ἀπορρόφησιν τοῦ πλεονάζοντος ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῆς χώρας ἐντὸς μιᾶς 15ετίας ἀπαιτοῦνται ἐπενδύσεις τῆς τάξεως τῶν \$ 15.000 ἑκατ., ἥτοι 1.000 ἑκατ. δολλ. κατὰ μέσον ὄρον ἐτησίως⁽²⁾. Πλὴν ὅμως ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὑφισταμένου ὀριακοῦ ποσοστοῦ ἀποταμιεύσεως ὑπολογίζεται ὅτι ἡ ἐξ ἐγχωρίων πηγῶν συνολικὴ ἀποταμίευσις πρὸς χρηματοδότησιν τῶν ἐπενδύσεων τούτων ἐντὸς τῆς 15ετίας δὲν θὰ εἶναι μεγαλύτερα

1) Εἰς τὸν συνάδελφον κ. Π. Μαλινδρέτον ἐπιθυμῶ νὰ ἐκφράσω τὰς θερμὰς μου εὐχαριστίας διὰ τὴν βοήθειάν του πρὸς σύνταξιν τῆς παρούσης μελέτης.

2) Αἱ ἀναγκαιοῦσαι ἐπενδύσεις πρὸς ἀπορρόφησιν τοῦ πλεονάζοντος ἐργατικοῦ δυναμικοῦ ἐντὸς 15ετίας ὑπελογίσθησαν ὡς ἑξῆς : Ὑπελογίσθη τὸ σημερινὸν πλεόνασμα ἐργατικοῦ δυναμικοῦ ἀνερχόμενον εἰς 700 χιλ. άτομα. Εἰς τοῦτο προσετέθη ἡ προβλεφθεῖσα καθαρὰ αὔξησις τούτου κατὰ τὴν προσεχῆ 15ετίαν ἀνερχομένη εἰς 720 χιλ. περίπου άτομα. Μὲ τὴν ὑπόθεσιν ὅτι θὰ καταστῇ ἐπὶ πλέον δυνατὴ ἡ ἐπιστροφή τῶν μεταναστευσάντων κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν εἰς τὰς χώρας τῆς Ε.Ο.Κ., ἀνερχομένων εἰς 140 χιλ. άτομα, εὐρίσκειται ὅτι αἱ ἀναγκαῖαι εὐκαιρίαι ἀπασχολήσεως, τὰς ὁποίας δεῖν νὰ δημιουργήσῃ τὸ πρόγραμμα ἐπενδύσεων, ἵνα εἰς τὸ τέλος τῆς 15ετίας ἐπιτευχθῇ εἰς τὴν οἰκονομίαν πλήρης ἀπασχόλησις τοῦ πλεονάζοντος ἐργατικοῦ δυναμικοῦ ἀνέρχοντα εἰς 1.560.000. Δεδομένου ὅτι βάσει τῆς συγχρόνου τεχνικῆς ἢ κατ' ἀπασχολούμενον ἐπένδυσιν (capital per worker) ἀνέρχεται κατὰ μέσον ὄρον δι' ὀλόκληρον τὴν οἰκονομίαν εἰς \$ 10.000, αἱ συνολικῶς ἀπαιτούμεναι ἐπενδύσεις διὰ τὴν ἀπορρόφησιν τοῦ πλεονάζοντος ἐργατικοῦ δυναμικοῦ ἀνέρχονται εἰς \$ 15.000 ἑκατ. περίπου.

τῶν \$ 12.000 ἑκατ. ἤτοι \$ 800 ἑκατ. κατὰ μέσον ὄρον ἐτησίως (1). Εἶναι φανερόν ὅτι ὁ στόχος τῆς ἀπορροφήσεως τοῦ πλεονάζοντος ἐργατικοῦ δυναμικοῦ δὲν δύναται νὰ πραγματοποιηθῆ ἰσχυρῶς ἐλλείψεως ἀποταμιευτικῶν κεφαλαίων τῆς τάξεως τῶν \$ 3.500 ἑκατ., ἤτοι \$ 230 ἑκατ. ἐτησίως. Μίαν λύσιν θ' ἀπετέλει ἡ κάλυψις τοῦ ἀποταμιευτικοῦ τούτου κενοῦ διὰ κεφαλαίων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἐν τούτοις, παρ' ὅλας τὰς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη καταβληθείσας προσπάθειάς (κίνητρα διὰ τὴν προσέλκυσιν ξένων κεφαλαίων, κυβερνητικαὶ προσπάθειαι πρὸς ἐξασφάλισιν δανείων κ.λ.π.), ἡ καθαρὰ εἰσροή κεφαλαίων δὲν ἠδυνήθη νὰ ὑπερβῆ τὰ \$ 65 ἑκατ. ἐτησίως, αἱ δυνατότητες δὲ ἀπορροφήσεως εἰς τὸ μέλλον κεφαλαίων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἶναι περιορισμέναι. Ἐνα ἀποτελεσματικώτερον τρόπον ἀντιμετωπίσεως τοῦ προβλήματος ἀποτελεῖ ἡ διὰ μέσου τῆς φορολογίας μείωσις τῆς καταναλωτικῆς δαπάνης καὶ ἄλλων μὴ παραγωγικῶν δαπανῶν πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ἀπαραιτήτων πόρων διὰ τὴν κάλυψιν τοῦ κατὰ τὰ ἄνω ὑπολογισθέντος ἀποταμιευτικοῦ κενοῦ (2).

Θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποστηριχθῆ ὅτι δὲν ὑφίστανται πλέον περιθώρια περαιτέρω αὐξήσεως τοῦ φορολογικοῦ βάρους, δεδομένου ὅτι τὸ μέσον κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήμα τῆς χώρας εἶναι χαμηλὸν καὶ ὅτι ἡ φορολογία ἀπορροφᾷ ἤδη τὸ 18—20 % τοῦ ἔθνικοῦ εἰσοδήματος. Τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο εἶναι πολὺ ἀόριστον. Μία τοιαύτη ἄποψις δὲν εὐσταθεῖ ἀπολύτως ἐὰν ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν ἡ ἔντονος ἀνισότης εἰς τὴν διανομὴν τοῦ εἰσοδήματος, ἡ ἀντιστρόφως προοδευτικὴ κατανομή τοῦ συνολικοῦ φορολογικοῦ βάρους κατὰ εἰσοδηματικὴν τάξιν καὶ ἡ ἀντιοικονομικὴ χρησιμοποίησις σημαντικοῦ μέρους τοῦ εἰσοδήματος ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων εἰσοδηματικῶν τάξεων. Παρ' ὅλον ὅτι δὲν ὑφίστανται στατιστικὰ στοιχεῖα ἐπὶ τῶν ζωτικῶν τούτων θεμάτων, ἐκ τῶν ὑφισταμένων ἐνδείξεων προκύπτει ὅτι ἐνὼ διὰ τὰς κατωτέρας, ἐνδεχομένως δὲ καὶ τὰς μεσαίας, εἰσοδηματικὰς τάξεις τὰ ὄρια περαιτέρω αὐξήσεως τῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως ἔχουν ἤδη ἐξαντληθῆ, διὰ τὰς ἀνωτέρας εἰσοδηματικὰς τάξεις ὑφίστανται εἰσέτι εὐρέα περιθώρια αὐξήσεως τοῦ φορολογικοῦ βάρους εἰς βαθμὸν δυνάμενον νὰ καλύψῃ τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ δημιουργουμένου ἐκ τῶν ἐπενδύσεων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως ἀποταμιευτικοῦ κενοῦ. Ἐπὶ τῇ βάσει πληροφοριῶν ἐκ τῆς ἐρεῦνης τῶν οἰκογενειακῶν προϋπολογισμῶν περὶ διανομῆς τοῦ εἰσοδήματος καὶ λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ μέσον κατὰ κεφαλὴν εἰσοδήμα τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ ἐμπίπτει εἰς τὸ κατώτερον εἰσοδηματικὸν κλιμάκιον τῆς κατανομῆς τοῦ ἀστικοῦ εἰσοδήματος, λαμβάνομεν τὰ ἑξῆς ἐνδεικτικὰ στοιχεῖα περὶ τῆς διανομῆς τοῦ εἰσοδήματος ὁλοκλήρου τοῦ πληθυσμοῦ κατὰ εἰσοδηματικὰς τάξεις.

1) Πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ἀποταμιεύσεως ὑπετέθη μέση ροπή πρὸς ἀποταμίευσιν 0,12 %.

2) Θὰ πρέπει νὰ διευκρινισθῆ ὅτι ἡ διὰ μέσου τῆς φορολογίας αὐξήσις τῆς ἀποταμιεύσεως δὲν σημαίνει ἀναγκαίως ὅτι τὸ Κράτος θὰ εἶναι καὶ ὁ φορεὺς τῶν ἐπενδύσεων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Ἐφ' ὅσον ἡ ἰδιωτικὴ πρωτοβουλία εἶναι διατεθειμένη νὰ ἀναλάβῃ τὰς ὑπὸ τοῦ προγράμματος ἀναπτύξεως προβλεπόμενας βιομηχανικὰς ἐπενδύσεις, τὸ Κράτος θὰ περιορισθῆ εἰς τὴν ὑπὸ λίαν εὐνοϊκοῦς ὄρους χρηματοδότησιν τούτων, ἐκ τῶν διὰ μέσου τῆς φορολογίας σχηματιζομένων ἀποταμιευτικῶν κεφαλαίων.

Διανομή τοῦ εἰσοδήματος κατὰ εἰσοδηματικὰς τάξεις

°/ο Πληθυσμοῦ	°/ο Συνολικοῦ εἰσοδήματος	Κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα εἰς \$
55	30	210
40	48	462
5	22	1.665

Πηγαί: Βάσει στοιχείων Ἐρεῦνης οἰκογενειακῶν προϋπολογισμῶν τῆς Ε.Σ.Υ.Ε., Ἐθνικῶν Λογαριασμῶν τῆς Ἑλλάδος 1958 - 1961 τοῦ Υ.Σ. καὶ ἀποτελεσμάτων τῆς ἀπογραφῆς πληθυσμοῦ κατοικιῶν Νο Α 5 Ἀθῆναι, 1962 τῆς Ε.Σ.Υ.Ε.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐνδεικτικῶν στοιχείων προκύπτει ὅτι πλέον τοῦ ἡμίσεος (55 %) τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας ἔχει κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τῇ βᾶσει καὶ τῶν βασικῶν ἀκόμη ἀναγκῶν τῆς συγχρόνου ζωῆς δύναται νὰ θεωρηθῆ μικρότερον τοῦ ἀπαιτουμένου πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ κατωτάτου ὀρίου συντηρήσεως. Τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα τοῦ ἐπομένου 40 % τοῦ πληθυσμοῦ δύναται νὰ θεωρηθῆ ὅτι εἶναι ἀνώτερον τοῦ κατωτάτου ὀρίου συντηρήσεως. Χαρακτηριστικὸν εἶναι τέλος τὸ γεγονός ὅτι τὸ 5 % μόνον τοῦ πληθυσμοῦ νέμεται τὸ 22 % τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ ἔχει κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα, τὸ ὁποῖον ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ ἐκεῖνο τῆς μεσαίας καὶ κατωτέρας εἰσοδηματικῆς τάξεως καὶ παρέχει δυνατότητας διὰ πολυτελεῖ κατανάλωσιν καὶ δαπάνην.

Εἶναι φανερόν ὅτι οἰαδήποτε φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις τῆς κατωτέρας εἰσοδηματικῆς τάξεως θὰ ἔδει νὰ ἀποκλεισθῆ ὄχι μόνον ἐκ λόγων φορολογικῆς δικαιοσύνης ἀλλὰ διότι ἡ συμπίεσις τοῦ ἐπιπέδου διαβιώσεως θὰ ἐμείωνε κατὰ πολὺ τὴν παραγωγικότητα τοῦ τμήματος τούτου τοῦ πληθυσμοῦ, θὰ ἐξέλειπε δὲ κάθε ἐνδιαφέρον αὐτοῦ δι' οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν. Ἐξ ἄλλου, καὶ τὰ ὅρια αὐξήσεως τῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως τῆς μεσαίας εἰσοδηματικῆς τάξεως φαίνεται νὰ εἶναι περιορισμένα. Παρ' ὅλα ταῦτα ἐκ τῶν ἐπισταμένων ἐνδείξεων προκύπτει ὅτι ἀναλογικῶς τὸ μεγαλύτερον φορολογικὸν βᾶρος ἐπιπίπτει ἐπὶ τῆς κατωτέρας καὶ μεσαίας εἰσοδηματικῆς τάξεως. Τοιαύτην ἐνδειξιν ἀποτελεῖ τὸ γεγονός ὅτι τὸ 80 % τῶν φορολογικῶν ἐσόδων τοῦ Κράτους ἀποτελοῦν οἱ ἕμμεσοι φόροι, οἱ ὁποῖοι κατὰ τὸ μεγαλύτερον αὐτῶν μέρος ἐπιπίπτουν ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των ἐπὶ τῶν κατωτέρων καὶ μεσαίων εἰσοδηματικῶν τάξεων. Ἀλλὰ καὶ προκειμένου περὶ τῆς ἀμέσου φορολογίας, ἡ ὁποία μόλις ἐξασφαλίζει τὸ 20 % τῶν συνολικῶν φορολογικῶν ἐσόδων, ἡ προοδευτικότης ταύτης εἶναι εἰς τὴν πραγματικότητα κατὰ πολὺ μικρότερα τῆς ὑπὸ τοῦ φορολογικοῦ νόμου ὀριζομένης, καθ' ὅσον τὰ ἐκ κερδῶν καὶ ἐλευθεριῶν ἐπαγγελμάτων εἰσοδήματα, τὰ ὁποῖα ἐπιπίπτουν κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος εἰς ὑψηλὰ φορολογικὰ κλιμάκια, διαφεύγουν εἰς μέγαν βαθμὸν τὸν φόρον, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἐνῶ τὰ ἐκ μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων εἰσοδήματα λόγω τῆς μεθόδου εἰσπράξεως αὐτῶν δὲν ἔχουν εὐχέρειαν φοροδιαφυγῆς. Ἐπομένως, ἐκ τῶν ἐνδείξεων τούτων προκύπτει ὅτι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἡ συνολικὴ ἐκ φόρων ἐπίδρασις ἐπὶ τῆς διανομῆς τοῦ εἰσο-

δήματος είναι αντίστροφως προοδευτική, ἢ ἀπλῶς ἀναλογική, πράγμα ὅπερ ἀντίκειται πρὸς τὰς βασικὰς ἀρχὰς περὶ φορολογικῆς δικαιοσύνης εἰς τὰς δημοκρατικὰς κοινωνίας.

Ἐπὶ τῶν ἄνω τῶν τάξεων εἰσοδηματικῆς τάξεως. Οἱ λόγοι οὗτοι ἀναφέρονται εἰς τὴν ἀντιοικονομικὴν χρησιμοποίησιν σημαντικοῦ τμήματος τοῦ εἰσοδήματος τῆς ἐν λόγω τάξεως, ἐνδεχομένως δὲ καὶ μέρους τοῦ εἰσοδήματος τῶν μεσαίων εἰσοδηματικῶν κατηγοριῶν. Οὕτω, ἐκ τῶν ὑφισταμένων στοιχείων προκύπτει ὅτι σημαντικὸν τμήμα τοῦ ἀποταμιευομένου εἰσοδήματος τῶν τάξεων τούτων διοχετεύεται εἰς μὴ παραγωγικὰς ἐπενδύσεις, κυρίως δὲ εἰς κατοικίας, τὸ μέγιστον μέρος τῶν ὁποίων εἶναι πολυτελοῦς κατασκευῆς, ὡς ἐπίσης εἰς πολυτελεῖς ἐπαυλεῖς. Ἀντιθέτως, αἱ τάξεις αὗται, παρ' ὅλον ὅτι περιλαμβάνουν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦτον τοὺς φορεῖς τῆς ἐπιχειρηματικῆς δραστηριότητος, ἐπιδεικνύουν σταθερῶς ἀνεπαρκῆς ἐνδιαφέρον πρὸς διάθεσιν τῶν ἀποταμιεύσεων των εἰς βιομηχανικὰς καὶ ἄλλας παραγωγικὰς ἐπενδύσεις, παρ' ὅλας τὰς φορολογικὰς καὶ πιστωτικὰς διευκολύνσεις τὰς παρεχομένας πρὸς αὐτούς. Συνέπεια τούτου εἶναι τὸ γεγονός ὅτι αἱ ἰδιωτικαὶ βιομηχανικαὶ ἐπενδύσεις μεταξὺ 1955—1960 παρουσίασαν τάσιν στασιμότητος, ἐνῶ αἱ ἐπενδύσεις εἰς οἰκοδομὰς κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἔχουν σχεδὸν διπλασιασθῆ. Χαρακτηριστικὸν ἐπίσης εἶναι τὸ γεγονός ὅτι αἱ ἰδιωτικαὶ βιομηχανικαὶ ἐπενδύσεις ἀποτελοῦν μόνον τὸ 2% τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἐνῶ αἱ ἐπενδύσεις εἰς κατοικίας εἶναι πολὺ μεγαλύτεραι, ἀποτελοῦσαι τὸ 6% τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῆς χώρας.

Πέραν ὅμως τῆς μὴ παραγωγικῆς ταύτης χρησιμοποίησεως τῆς ἀποταμιεύσεως αἱ ἀνώτεροι εἰσοδηματικαὶ τάξεις ἐπιδεικνύουν τάσιν πολυτελοῦς διαβιώσεως, διαθέτουσαι σημαντικὸν τμήμα τοῦ εἰσοδήματός των διὰ πολυτελῆ κατανάλωσιν, ἣτις καθίσταται προκλητικὴ εἰς ἐν περιβάλλον ἔνθα, τὸ ἐπίπεδον διαβιώσεως τῆς μεγάλης μάζης τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι χαμηλὸν καὶ αἱ ἀνάγκαι πόρων δι' ἐπενδύσεις οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως εἶναι σημαντικά. Ἐνδειξὴν τῆς τοιαύτης τάσεως ἀποτελεῖ ἡ συνεχιζομένη ἀπὸ τοῦ 1953 μὲ ἐντονὸν ρυθμὸν αὐξήσεις τῶν εἰσαγωγῶν πολυτελῶν ἀγαθῶν. Οὕτως, ἐνῶ κατὰ τὸ 1952, ὅτε ἴσχυε καθεστὼς περιορισμοῦ τῶν εἰσαγωγῶν, αἱ εἰσαγωγαὶ πολυτελῶν ἀγαθῶν ἀπετέλουν τὸ 6% μόνον τοῦ συνόλου τῶν εἰσαγωγῶν, αὗται μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν εἰσαγωγῶν κατὰ τὸ 1953 ἀνήλθον ἀποτόμως εἰς 13%, τὸ 1962 δὲ ἀποτελοῦν τὸ 13% μὲ τάσιν περαιτέρω αὐξήσεως αὐτῶν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι βασικὴν ἐπιδίωξιν τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς ἐν Ἑλλάδι δέον νὰ ἀποτελέσῃ ἡ ἀνακατανομὴ τῶν παραγωγικῶν μέσων, ἢ ὁποῖα δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ ἀποτελεσματικῶς δι' ἀπορροφήσεως τῶν ἀντιοικονομικῶς χρησιμοποιουμένων πόρων (πολυτελῆς κατανάλωσις, μὴ παραγωγικαὶ ἐπενδύσεις) καὶ διοχετεύσεως αὐτῶν εἰς ἐπενδύσεις, αἱ ὁποῖαι συμβάλλουν εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἀπασχόλησιν τοῦ πλεονάζοντος ἐργατικοῦ δυναμικοῦ τῆς χώρας. Ἡ ἐπιδίωξις αὕτη θὰ ἠδύνατο νὰ πρα-

γματοποιηθῆ διὰ ἀναδιάρθρωσεως τοῦ φορολογικοῦ συστήματος τῆς χώρας μὲ κριτήρια τὰς κάτωθι βασικὰς ἀρχάς.

1. Ἐντονος διαφορικὴ φορολογικὴ μεταχείρισις τῶν διαφόρων μορφῶν διαθέσεως τοῦ εισοδήματος, συνισταμένη εἰς ἐπαχθῆ ἐπιβάρυνσιν τῆς πολυτελοῦς δαπάνης καὶ τῶν μὴ παραγωγικῶν ἐπενδύσεων καὶ περιουσιακῶν στοιχείων καὶ φορολογικὴν διευκόλυνσιν τοῦ εισοδήματος τοῦ ἐπενδυομένου εἰς τομεῖς προωθοῦντας τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν.

2. Ἐξασφάλισις προοδευτικότητος τῆς συνολικῆς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως (ἀμέσου καὶ ἐμμέσου φορολογίας) διὰ λόγους κοινωνικῆς δικαιοσύνης.

3. Εὐκόλος διαχείρισις τῶν φόρων.

II. Προτάσεις πρὸς ἀναδιάρθρωσιν τοῦ ἑλληνικοῦ φορολογικοῦ συστήματος

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἀναλύσεως προκύπτει ὅτι τὸ ὑφιστάμενον σήμερον φορολογικὸν σύστημα χρειάζεται ριζικὴν ἀναδιάρθρωσιν διότι: α) Δὲν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰς ἀρχὰς φορολογικῆς ἰσότητος, καθ' ὅσον οἱ ἔμμεσοι φόροι ἐπιβαρύνουν ἀναλογικῶς περισσότερο τὰς κατωτέρας εἰσοδηματικὰς τάξεις, ὁ ὀρισμὸς τοῦ φορολογητέου εισοδήματος δὲν περιλαμβάνει τὰ λεγόμενα *capital gains*, καὶ ὑφίσταται σοβαρὰ φοροδιαφυγὴ κυρίως τῶν μεσαίων καὶ ἀνωτέρων εἰσοδηματικῶν κλιμακίων καὶ β) δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τοὺς σκοποὺς τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως καθ' ὅσον δὲν ἐξασφαλίζει τὴν αὐξησιν τοῦ ποσοστοῦ ἀποταμιεύσεως πρὸς κάλυψιν τοῦ δημιουργομένου «ἀποταμιευτικοῦ κενοῦ» καὶ δὲν ἔχει ἐπιτύχει διόρθωσιν τῆς ἀνορθολογικῆς κατανομῆς τῶν παραγωγικῶν μέσων, καθ' ὅσον σημαντικὸν τμῆμα τῶν ἐγχωρίων πόρων δισχετεύεται εἰς πολυτελεῖ κατανάλωσιν καὶ μὴ παραγωγικὰς ἐπενδύσεις (πολυτελεῖς κατοικίαι καὶ ἐπαύλεις).

Ἡ προτεινομένη ἐνταῦθα ἀναδιάρθρωσις τοῦ φορολογικοῦ συστήματος ἀποβλέπει εἰς διεύρυνσιν τῆς φορολογικῆς βάσεως κατὰ τρόπον ἀνταποκρινόμενον εἰς τὰς ἀνωτέρω τεθείσας ἐπιδιώξεις καὶ ἀρχάς.

Συνοπτικῶς, ἡ προτεινομένη ἀναδιάρθρωσις συνίσταται εἰς τὰ ἑξῆς:

1. Μεταρρύθμισις τοῦ συστήματος φορολογίας εἰσοδήματος φυσικῶν προσώπων συνισταμένη εἰς μείωσιν τῆς προοδευτικότητος τῆς φορολογικῆς κλίμακος.

2. Εἰσαγωγή ἐνὸς ἐτησίου προοδευτικοῦ φόρου περιουσίας ἐπὶ παντὸς ἀκινήτου περιουσιακοῦ στοιχείου πλὴν τῶν βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ κτιρίων.

3. Εἰσαγωγή ἐνὸς φόρου ἐπὶ τῆς ὑπεραξίας ἀκινήτων καὶ ἄλλων πάσης φύσεως κεφαλαιουχικῶν στοιχείων.

4. Ὑποκατάστασις τῶν πάσης φύσεως εἰδικῶν φόρων καταναλώσεως καὶ τῶν δασμῶν δι' ἐνὸς ἐντόνως προοδευτικοῦ φόρου ἐπὶ τῆς ἀξίας πωλήσεως τῶν παραγομένων ἐν τῇ χώρᾳ καὶ εἰσαγομένων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀγαθῶν. Κριτήριον τῆς προοδευτικότητος δέον νὰ ἀποτελέσῃ ὁ βαθμὸς πολυτελείας τῶν διαφόρων κατηγοριῶν ἀγαθῶν.

5. Κατάργησις τῶν πάσης φύσεως οἰκονομικῶς ἀδικαιολογήτων φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν.

6. Διαρρυθμισις τῆς φορολογίας ὑπὲρ τρίτων κατὰ τρόπον ἐξασφαλίζοντα τὴν ὑπαγωγὴν τῶν ἐξ αὐτῆς ἐσόδων ὑπὸ τὸν διαχειριστικὸν ἔλεγχον τῆς Κεντρικῆς Διοικήσεως ἢ τῶν Ὁργάνων Τοπικῆς Αὐτοδιοικήσεως.

Κατωτέρω ἀκολουθεῖ ἀνάλυσις ἐκάστης τῶν προτεινομένων ὡς ἄνω φορολογικῶν μεταρρυθμίσεων :

III. Αἱ προτεινόμεναι μεταρρυθμίσεις εἰς τὴν φορολογίαν εἰσοδήματος

Τὸ σύστημα φορολογίας εἰσοδήματος ἐν Ἑλλάδι ἀπαρτίζεται ἐκ δύο βασικῶν φόρων : α) τοῦ ἐνιαίου φόρου εἰσοδήματος φυσικῶν προσώπων καὶ β) τοῦ φόρου εἰσοδήματος νομικῶν προσώπων. Τὰ ἔσοδα ἐκ τῆς φορολογίας εἰσοδήματος ἀποτελοῦν τὸ 13% μόνον τῶν συνολικῶν φορολογικῶν ἐσόδων καὶ ἀντιπροσωπεύουν τὸ 2% μόνον τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος τῆς χώρας. Ὡς ἐκ τῆς μικρᾶς ταύτης συμμετοχῆς τοῦ φόρου εἰσοδήματος εἰς τὸ ἐθνικὸν εἰσόδημα καὶ τὰ φορολογικὰ ἔσοδα, ἡ σπουδαιότης τούτου ὡς μέσου ἀσκήσεως δημοσιονομικῆς πολιτικῆς εἶναι περιωρισμένη.

Ὁ φόρος εἰσοδήματος φυσικῶν προσώπων χαρακτηρίζεται ἀπὸ ὑψηλὴν προοδευτικότητα, τοῦ ὀριακοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ ἀνερχομένου εἰς 60% εἰς τὰ ἀνώτατα εἰσοδηματικά κλιμάκια. Ἡ ὑψηλὴ αὕτη προοδευτικότης τοῦ φόρου εἰσοδήματος ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐξασφάλισιν φορολογικῆς ἰσότητος καὶ τὴν ἀπάμβλυσιν τῆς ἀνισότητος εἰς τὴν διανομὴν τοῦ εἰσοδήματος καὶ τὴν κατανομὴν τοῦ πλοῦτου. Ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἐξ ἄλλου ἀρχῶν στηρίζεται ὁ ἄκρως προοδευτικὸς χαρακτήρ τῆς φορολογίας εἰσοδήματος τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς. Παρ' ὅλον ὅμως ὅτι εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν χωρῶν τούτων οἱ ὀριακοὶ φορολογικοὶ συντελεσταὶ ἦσαν ἀνέκαθεν ἄκρως ὑψηλοὶ (εἰς Μεγάλην Βρεταννίαν μέχρι προσφάτως ὁ ὀριακὸς φορολογικὸς συντελεστής ἀνήρχετο εἰς 97,5%), οὗτοι οὐδόλως παρημπόδισαν τὴν συγκέντρωσιν πλοῦτου καὶ τὴν ἔντασιν τῆς ἀνισότητος εἰς τὴν κατανομὴν αὐτοῦ. Κύριος λόγος τῆς τοιαύτης ἀποτυχίας τοῦ προοδευτικοῦ φόρου εἰσοδήματος εἶναι αἱ δυσχερεῖαι ἀκριβοῦς ὀρισμοῦ τοῦ φορολογητέου εἰσοδήματος καὶ τῶν πρὸς ἀφαίρεσιν δαπανῶν καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ εὐχέρεια τῶν ἐκ τοῦ κεφαλαίου προερχομένων εἰσοδημάτων νὰ ἐμφανίζωνται ὑπὸ μορφήν μὴ ἐπιπίπτουσαν εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ φορολογητέου εἰσοδήματος. Μίαν τοιαύτην μορφήν ἀποτελοῦν τὰ λεγόμενα *capital gains*, ἥτοι ἡ ὑπεραξία τοῦ κεφαλαιακοῦ πλοῦτου. Ἐτερον λόγον τῆς τοιαύτης ἀποτυχίας ἀποτελεῖ τὸ γεγονός ὅτι τὸ εἰσόδημα τὸ προερχόμενον ἐκ κερδῶν ἢ κινητῶν ἀξιῶν εἶναι λίαν δυσχερὲς νὰ συλληφθῇ ὑπὸ τῶν φορολογικῶν ἀρχῶν λόγῳ τῆς εὐκολίας μετὰ τῆς ὁποίας οἱ ἐπιχειρηματῆαι διὰ διαφόρων λογιστικῶν ἢ ἄλλων χειρισμῶν δύνανται νὰ ἐμφανίσουν τὸ ἐπιθυμητὸν δι' αὐτοὺς μέγεθος φορολογητέων κερδῶν ἀκόμη δὲ νὰ «δημιουργήσουν» ζημίαις. Οὕτω, τὸ πραγματικὸν φορολογικὸν βᾶρος διὰ τὰ εἰσοδήματα τὰ προ-

ερχόμενα ἐκ κερδῶν κλπ. εἶναι πολὺ μικρότερον τοῦ ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένου τοιοῦτου. Τοῦτο δημιουργεῖ σοβαρὰς φορολογικὰς ἀνισότητας δεδομένου ὅτι παρόμοιοι εὐχέρειαι φοροδιαφυγῆς δὲν ὑφίστανται προκειμένου περὶ τῶν εἰσοδημάτων ἐκ μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων διὰ τὰ ὁποῖα καὶ ὁ ὀρισμὸς τοῦ φορολογητέου εἰσοδήματος εἶναι σαφῆς καὶ ἡ σύλληψις τῆς φορολογητέας ὕλης εἶναι εὐχερῆς διὰ τῆς μεθόδου τῆς παρακρατήσεως τοῦ φόρου εἰς τὴν πηγὴν.

Αἱ ἀνωτέρω διαπιστώσεις ἰσχύουν ἐξ ὀλοκλήρου ὅσον ἀφορᾷ τὸν φόρον εἰσοδήματος φυσικῶν προσώπων ἐν Ἑλλάδι. Κατ' ἀρχὴν ὁ διδόμενος ὑπὸ τοῦ νόμου ὀρισμὸς τοῦ φορολογητέου εἰσοδήματος δὲν περιλαμβάνει τὰ ὑπὸ μορφήν ὑπεραξίας δημιουργούμενα εἰσοδήματα (capital gains), πρᾶγμα ὅπερ ἐπιτρέπει τὴν εἰς μεγάλην ἔκτασιν ἀποφυγὴν τοῦ φόρου, κυρίως προκειμένου περὶ ὑπεραξίας οἰκοπέδων, ἀκινήτων, μετοχῶν κ.λ.π. Ἐξ ἄλλου, ὑπάρχουν ἐνδείξεις περὶ εὐρείας ἐκτάσεως φοροδιαφυγῆς εἰς τὰς κατηγορίας τῶν κερδῶν ἐξ ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ εἰς τὰ εἰσοδήματα ἐξ ἐλευθερίων ἐπαγγελματιῶν.

Ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν τῆς φοροδιαφυγῆς ἐκτιμᾶται ὅτι ποσὸν σχεδὸν διπλάσιον ἐκείνου τὸ ὁποῖον ὑποβάλλεται τελικῶς εἰς τὴν φορολογίαν εἰσοδήματος φυσικῶν προσώπων διαφεύγει συστηματικῶς τὴν φορολογίαν. Ἐνδειξὴν τούτου ἀποτελεῖ τὸ γεγονός ὅτι ἐνῶ τὰ ἀστικά νοικοκυριά, βάσει τῶν οἰκογενειακῶν προϋπολογισμῶν, ὑπολογίζονται εἰς 710.000 περίπου καὶ τὸ ἀστικὸν εἰσόδημα εἰς 75 δισ. δρχ. ἐντὸς τοῦ 1961, αἱ φορολογικαὶ δηλώσεις κατὰ τὸ 1962 δὲν ὑπερέβησαν τὸς 300.000 τὸ δὲ δηλωθὲν εἰσόδημα τὸ ποσὸν τῶν 16,8 δισ. δρχ. Ἐν τμήμα τῆς διαφορᾶς ἐκ 410 χιλ. νοικοκυριῶν καὶ ἐκ 58 δισ. δρχ. εἰσοδήματος, θὰ ἠδύνατο νὰ δικαιολογηθῆ ἐκ τῆς μονίμως ὑφισταμένης ἀπαλλαγῆς πρὸς ὑποβολὴν δηλώσεως τῶν ἐχόντων εἰσόδημα ἀποκλειστικῶς ἐξ ἐργασίας καὶ ἐκείνων τῶν ὁποίων τὸ εἰσόδημα εἶναι μικρότερον τοῦ κατωτάτου ὀρίου συντηρήσεως. Καὶ εἰς τὴν ἀκραίαν ἀκόμη περίπτωσιν, καθ' ἣν ἤθελεν ὑποτεθῆ ὅτι ἅπαντα τὰ ὑπολειπόμενα 410 χιλ. νοικοκυριά ἀποτελοῦν ἀπαλλασσομένας μονάδας, τὸ εἰσόδημα τούτων δὲν θὰ ὑπερέβαινε τὰ 15 δισ. δρχ. Παραμένει ἐπομένως ποσὸν εἰσοδήματος ἐκ 32 δισ. δρχ. περίπου, τὸ ὁποῖον διαφεύγει τῆς φορολογίας (1). Ὑποτιθεμένου ὅτι ἡ διαφεύγουσα φορολογητέα ὕλη παρουσιάζει τὴν αὐτὴν περίπου κατανομὴν κατὰ εἰσοδηματικά κλιμάκια πρὸς τὴν φορολογουμένην τοιαύτην διὰ τὴν ὁποῖαν ὁ μέσος φορολογικὸς συντελεστὴς εἶναι 8% περίπου, δύναται νὰ ὑπολογισθῆ ὅτι ἡ φοροδιαφυγὴ ἐσόδων ἐκ τοῦ φόρου εἰσοδήματος φυσικῶν προσώπων ἀνέρχεται τουλάχιστον εἰς 2,7 δισ. δρχ., ἥτοι εἶναι μεγαυμτέρα τῶν ἤδη εἰσπραττομένων φορολογικῶν ἐσόδων. Ὡς πρὸς τὴν προέλευσιν τῆς φοροδιαφυγῆς θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποστηριχθῆ ὅτι αἱ κατηγορίαι, αἱ ὁποῖαι κυρίως διαφεύγουν τὸν φόρον, εἶναι τὰ εἰσοδήματα ἐκ κερδῶν καὶ ἐξ ἐλευθερίων ἐπαγγελματιῶν. Ἐνδειξὴν τούτου ἀπο-

1) Οἱ αὐτοὶ περίπου συλλογισμοὶ πρὸς ἐκτίμησιν τῆς φοροδιαφυγῆς γίνονται εἰς τὸ Δελτίον Οἰκονομικῶν Πληροφοριῶν, τεύχος 245, Μάϊος 1963.

τελεί τὸ γεγονός ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐμπόρων, βιομηχάνων καὶ βιοτεχνῶν, οἱ ὁποῖοι ὑπέβαλον φορολογικὰς δηλώσεις κατὰ τὸ 1962 ἀνέρχεται εἰς 144 χιλιάδας, ἐνῶ βάσει τῶν στοιχείων τῆς βιομηχανικῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1958 ὁ ἀριθμὸς τῶν αὐτοτελῶς ἐργαζομένων (ἐπιχειρηματῆαι) εἰς μεταποίησιν, οἰκοδομὰς καὶ ἐμπόριον ἀνῆρχετο εἰς 470 χιλ., δηλαδή ἦτο ὑπερτριπλάσιος τῶν φορολογικῶν δηλώσεων τῆς κατηγορίας ταύτης. Ἐξ ἄλλου, ὑπάρχουν σοβαρὰ ἐνδείξεις πείθουσαι ὅτι ἐκ τῆς κατηγορίας τῶν ἐμπόρων καὶ βιομηχάνων τὴν μεγαλυτέραν φοροδιαφυγὴν παρουσιάζουν οἱ ἀνήκοντες εἰς τὰ ἀνώτερα εἰσοδηματικά κλιμάκια. Οὕτως, ἐνῶ ἐκ τῶν οικογενειακῶν προϋπολογισμῶν προκύπτει ὅτι οἱ ἔχοντες μέσον κατὰ οἰκογένειαν εἰσόδημα 180.000 δρχ. ἀνέρχονται εἰς 150 χιλ. καὶ νέμονται ὑπὲρ τὸ 45 % τοῦ ἀστικοῦ εἰσοδήματος, ἦτο 30 δισ. δρχ., ἀντιθέτως ἡ στατιστικὴ φόρου εἰσοδήματος δεικνύει ὅτι φορολογούμενοι μὲ μέσον οικογενειακὸν εἰσόδημα 180 χιλ. δρχ. δὲν εἶναι περισσότεροι τῶν 31 χιλ. καὶ ἔχουν δηλώσει μόνον 5,5 δισ. δρχ. ὡς φορολογητέον εἰσόδημα.

Ἐφ' ὅσον, ἐπομένως, τὰ ἀνώτερα κατὰ κανόνα εἰσοδηματικά κλιμάκια διαφεύγουν συστηματικῶς τοὺς ὑψηλοὺς ὀριακοὺς φορολογικοὺς συντελεστάς, παρ' ὅλα τὰ μέχρι τοῦδε ληφθέντα μέτρα πρὸς πάταξιν τῆς φοροδιαφυγῆς (τεκμήρια, ποινὰι κλπ.), ἡ διατήρησις τόσον ὑψηλῶν ὀριακῶν συντελεστῶν δὲν ἔχει ἕτερον λόγον ὑπάρξεως πλὴν τοῦ νὰ ἀποτελῇ ἀφορμὴν ἀσκόπων συζητήσεων καὶ κριτικῶν περὶ ἐπαχθοῦς φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως τῶν παραγωγικῶν τάξεων ἐκ τοῦ φόρου εἰσοδήματος, ἣτις δῆθεν ἀποθαρρύνει τὴν παραγωγικὴν δραστηριότητα κλπ. Ἡ ἀλήθεια βεβαίως εἶναι ὅτι, ἡ ὑπαρξὶς ὑψηλῶν ὀριακῶν φορολογικῶν συντελεστῶν δημιουργεῖ ἀντικίνητρα δι' ὠρισμένας κατηγορίας εἰδικευμένων ἐργατῶν καὶ ἀνωτέρων ὑπαλληλικῶν στελεχῶν, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν τὴν εὐχέρειαν νὰ διαφύγουν τὸν φόρον. Τοῦτο ὅμως δὲν ἰσχύει διὰ τὰς κατηγορίας ἐκείνας τῶν φορολογουμένων, οἱ ὁποῖοι συστηματικῶς προβαίνουν εἰς φοροδιαφυγὴν. Διὰ τὸν λόγον ἀκριβῶς αὐτὸν ἐπιβάλλεται ἡ μείωσις τῶν τυπικῶς μόνον ἰσχυόντων ὑψηλῶν ὀριακῶν φορολογικῶν συντελεστῶν τοῦ φόρου εἰσοδήματος καὶ ἡ ἐξεύρεσις ἐτέρας φορολογικῆς βάσεως πρὸς πληρεστέραν σύλληψιν τῆς διαφευγούσης φορολογητέας ὕλης. Τὸ τελευταῖον τοῦτο δίδει λαβὴν πρὸς διενέργειαν βασικῶν μεταρρυθμίσεων εἰς τὸ φορολογικὸν σύστημα τῆς χώρας. Ἡ νέα φορολογικὴ βάση θὰ πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ εἰς τὰς μορφὰς διαθέσεως τοῦ εἰσοδήματος, συγκεκριμένως δὲ εἰς τὴν κατανάλωσιν καὶ τὴν ἐπένδυσιν. Ἡ εἰσαγωγὴ ἐπομένως ἐνὸς προοδευτικοῦ φόρου καταναλώσεως ὡς ἐπίσης ἐνὸς προοδευτικοῦ φόρου ἐπὶ παντὸς ἀκινήτου περιουσιακοῦ στοιχείου, πλὴν τῶν βιομηχανικῶν καὶ βιοτεχνικῶν ἐγκαταστάσεων καὶ κτιρίων, ὡς ἀναλύεται εἰδικώτερον κατωτέρω, θὰ περιώριζε σημαντικῶς τὰς δυνατότητας φοροδιαφυγῆς καὶ θὰ συνετέλει εἰς καλυτέραν σύλληψιν τῆς φορογητέας ὕλης. Ταυτοχρόνως ἡ τοιαύτη μεταρρυθμίσις θὰ ἐπηρέαζε διορθωτικῶς τὴν ὑφισταμένην σήμερον ἀνορθολογικὴν κατανομὴν τῶν πόρων, καθ' ὅσον θὰ ἄφηνε διὰ τὸν φορολογούμενον ἀνοικτὴν μίαν σημαντικὴν διέξοδον μειώσεως τοῦ φορολογικοῦ του βάρους,

συνισταμένην εἰς τὴν διοχέτευσιν τοῦ εἰσοδήματός του εἰς παραγωγικὰς ἐπενδύσεις (βιομηχανικαὶ ἐπενδύσεις), αἱ ὁποῖαι εἶναι ἄκρως ἐπιθυμηταὶ διὰ τὴν προώθησιν τῆς ἀναπτύξεως τῆς χώρας. Κατόπιν μιᾶς τοιαύτης μεταρρυθμίσεως, περὶ τῆς ὁποίας γίνεται ἔκτενῶς λόγος κατωτέρω, ὁ ἀνώτερος ὀριακὸς φορολογικὸς συντελεστὴς θὰ ἠδύνατο νὰ μειωθῇ ἀπὸ 60% εἰς 40—45% χωρὶς σοβαρὰν ἐπίπτωσιν ἐπὶ τοῦ μεγέθους τῶν φορολογικῶν ἐσόδων, ἐφ' ὅσον οὕτως ἢ ἄλλως οἱ ὑψηλοὶ οὔτοι συντελεσταὶ εἰς μέγαλον βαθμὸν τυπικῶς μόνον ἰσχύουν. Θὰ πρέπει ἐπίσης διὰ λόγους ἐξασφαλίσεως φορολογικῆς ἰσότητος καὶ ἀποφυγῆς σοβαρᾶς προσθέτου ἐπιβαρύνσεως λόγω τῆς εἰσαγωγῆς τῶν νέων φόρων, νὰ μειωθοῦν ἀναλογικῶς οἱ ὀριακοὶ συντελεσταὶ ὀλοκλήρου τῆς φορολογικῆς κλίμακος.

Ταῦτα ὅσον ἀφορᾷ τὰς βασικὰς μεταρρυθμίσεις τοῦ φόρου εἰσοδήματος φυσικῶν προσώπων. Προκειμένου περὶ τῆς φορολογίας εἰσοδήματος νομικῶν προσώπων, εἰς τὴν ὁποίαν περιλαμβάνεται κυρίως ἡ φορολογία τῶν Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν, θὰ ἠδύνατο γενικῶς νὰ παρατηρηθῇ ὅτι, αὕτη δὲν χρῆζει πολλῶν μεταβολῶν. Τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικὸν αὐτῆς εἶναι ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ συστήματος τῆς παρακρατήσεως τοῦ φόρου ἐκ τῶν διανεμομένων κερδῶν βάσει τῶν διατάξεων τῆς φορολογίας εἰσοδήματος φυσικῶν προσώπων καὶ ἡ ἐπιβάρυνσις τῆς ἐταιρείας μόνον διὰ τὰ ἀδιανεμήτα κέρδη. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀποφεύγεται ἡ διπλῆ φορολογία τῶν κερδῶν τῆς ἐταιρείας. Ὁ φορολογικὸς συντελεστὴς ἐπὶ τῶν ἀδιανεμήτων κερδῶν τῆς ἐταιρείας, διὰ τὰ ὁποῖα καὶ μόνον αὕτη ἐπιβαρύνεται, ἀνέρχεται εἰς 35% πλέον φόρου ἐπὶ τοῦ φόρου 15% ὑπὲρ τοῦ Ο.Γ.Α., ὅστις ἀναβιβάζει τελικῶς τὸ ποσοστὸν φορολογίας εἰς 40,25%. Τὸ ποσοστὸν τοῦτο φορολογίας συγκρινόμενον πρὸς τὰ ἀντίστοιχα ποσοστὰ τῶν χωρῶν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑψηλόν. Οὕτω ἡ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις τῶν Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν εἰς Γαλλίαν εἶναι 50%, εἰς Γερμανίαν 51% ἐπὶ τῶν ἀδιανεμήτων κερδῶν καὶ 15% ἐπὶ τῶν διανεμομένων, πλέον ἑνὸς φόρου ἐπιχειρηματικῶν κερδῶν 15,5%, εἰς Ὀλλανδίαν 45%, εἰς Ἰταλίαν 25% ἕως 51%, εἰς Βέλγιον 30—35% καὶ εἰς Λουξεμβούργον 40%.

Τὸ κυριώτερον μειονέκτημα τῆς φορολογίας τῶν Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν εἶναι ὅτι αὕτη παρέχει τὴν εὐχέρειαν τῆς εἰς μέγαλην ἔκτασιν ἀποφυγῆς τοῦ φόρου. Δεδομένης τῆς σημαντικῆς διαφορᾶς μεταξὺ τῶν ἀνωτέρω ὀριακῶν συντελεστῶν τοῦ φόρου εἰσοδήματος φυσικῶν προσώπων (60%), καὶ τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ ἐπὶ τῶν ἀδιανεμήτων κερδῶν τῆς ἀνωνύμου ἐταιρείας (40%), καὶ δεδομένου ὅτι ἡ ὑπεραξία τῶν τίτλων δὲν φορολογεῖται, οἱ μέτοχοι δύναται νὰ ἀποφύγουν τοὺς ὑψηλοὺς προοδευτικούς φορολογικούς συντελεστὰς, ἐὰν δὲν λάβουν τὰ κέρδη ὑπὸ μορφήν μερισμάτων ἀλλὰ ὑπὸ μορφήν capital gains, ἧτοι ἐνσωματώσουν ταῦτα εἰς τὴν ἀξίαν τῆς μετοχῆς. Ὁ τρόπος οὗτος ἀποφυγῆς τοῦ φόρου χρησιμοποιεῖται εὐρύτατα εἰς χώρας ὡς ἡ Ἑλλάς, ἔνθα ὁ φορολογικὸς συντελεστὴς ἐπὶ τῶν ἀδιανεμήτων κερδῶν τῆς ἐταιρείας εἶναι χαμηλότερος τῶν ὀριακῶν συντελεστῶν τῶν ἀνωτέρων κυρίως κλιμακίων τοῦ φόρου εἰσοδήματος φυσικῶν προσώπων καὶ δὲν προβλέπε-

ται φορολογική επιβάρυνσις τῆς ὑπεραξίας τῶν τίτλων. Εἰς τὴν Ἑλλάδα, παρ' ὄλην τὴν ἔλλειψιν στατιστικῶν δεδομένων καὶ ἐνδείξεων, φαίνεται ὅτι ὁ τρόπος οὗτος ἀποφυγῆς τοῦ φόρου χρησιμοποιεῖται εἰς μεγάλην ἔκτασιν, δεδομένου τοῦ οἰκογενειακοῦ χαρακτήρος τῶν Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν.

Πρὸς ἀποκλεισμόν ἐπομένως τῆς διεξόδου ταύτης ἀποφυγῆς τοῦ φόρου καθίσταται ἐπιβεβλημένη ἡ εὐθυγράμμισις τοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ ἐπὶ τῶν ἀδιανεμήτων κερδῶν Ἀνωνύμου Ἐταιρείας πρὸς τοὺς ἀνωτάτους φορολογικούς συντελεστὰς φόρου εἰσοδήματος φυσικῶν προσώπων, καὶ ἡ παράλληλος εἰσαγωγή ἐνὸς φόρου ὑπεραξίας ἐπὶ τῶν ἀκινήτων καὶ χρηματιστηριακῶν τίτλων, ὡς κατωτέρω ἐκτίθεται ἀναλυτικώτερον. Ἐὰν ἀκολουθηθῇ ἡ προταθεῖσα μείωσις τοῦ ἀνωτάτου ὀριακοῦ συντελεστοῦ τοῦ φόρου εἰσοδήματος φυσικῶν προσώπων εἰς 45%, εἶναι φανερόν ὅτι ὁ φόρος ἐπὶ τῶν ἀδιανεμήτων κερδῶν τῶν Ἀνωνύμων Ἐταιρειῶν δὲν θὰ πρέπει νὰ αὐξηθῇ σημαντικῶς διὰ νὰ εὐθυγραμμισθῇ πρὸς τὸν ὀριακὸν συντελεστὴν τοῦ φόρου φυσικῶν προσώπων.

IV. Ἡ ἀναγκαιότης εἰσαγωγῆς ἐνὸς προοδευτικοῦ φόρου περιουσίας

Διεπιστώθη ἀνωτέρω ἐπὶ τῇ βάσει στατιστικῶν δεδομένων καὶ ἐνδείξεων ὅτι σημαντικὸν μέρος τῶν κοινωνικῶν πόρων χρησιμοποιεῖται ἀντιοικονομικῶς διοχετευόμενον εἰς ἐπενδύσεις εἰς πολυτελεῖς κατοικίας καὶ ἐπαύλεις καὶ εἰς πολυτελεῖς κατανάλωσιν. Τοιαύτη ἀνορθολογικὴ κατανομὴ τῶν πόρων ἀποτελεῖ βασικὴν αἰτίαν τῆς βραδείας ἀναδιαρθρώσεως τοῦ παραγωγικοῦ μηχανισμοῦ τῆς χώρας καὶ καθυστερήσεως τῆς βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς. Διεπιστώθη, ἐξ ἄλλου, ὅτι τὸ εἰσόδημα ἀποτελεῖ λίαν ἀτελεῖ φορολογικὴν βάσιν καὶ ὡς ἐκ τούτου παρέχει πολλὰς δυνατότητας ἀποφυγῆς καὶ διαφυγῆς τοῦ φόρου. Δι' ἀμφοτέρους τοὺς λόγους τούτους καθίσταται ἐπιβεβλημένη ἡ εἰσαγωγή εἰς τὸ ἑλληνικὸν φορολογικὸν σύστημα ἐνὸς προοδευτικοῦ φόρου ἐπὶ παντὸς ἀκινήτου περιουσιακοῦ στοιχείου, πλὴν τῶν βιομηχανικῶν κτιρίων καὶ ἐγκαταστάσεων, ὡς ἐπίσης ἐνὸς προοδευτικοῦ φόρου ἐπὶ τῆς καταναλωτικῆς δαπάνης. Δεδομένου ὅτι ἡ εἰσαγωγή τῶν φόρων τούτων θὰ συνδυασθῇ μὲ μείωσιν τῶν ὀριακῶν συντελεστῶν τοῦ φόρου εἰσοδήματος καὶ κατάργησιν τῶν πάσης φύσεως εἰδικῶν καὶ ἄλλων φόρων καταναλώσεως, οἱ νέοι φόροι δὲν ἀποτελοῦν ἐξ ὀλοκλήρου πρόσθετον φορολογικὴν ἐπιβάρυνσιν ἀλλὰ κατὰ τὸ μεγαλύτερον αὐτῶν μέρος ἀλλαγὴν φορολογικῆς βάσεως, τόσον πρὸς καλυτέραν σύλληψιν τῆς φορολογητέας ὕλης, ὅσον καὶ πρὸς ἀσκησιν φορολογικῆς πολιτικῆς ἐξυπηρετούσης τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν. Ὁ σχεδιασμός τῶν φόρων τούτων θὰ πρέπει νὰ εἶναι τοιοῦτος ὥστε ἡ πρόσθετος φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις, ἡ ἀπαιτουμένη πρὸς αὐξήσιν τῆς κοινωνικῆς ἀποταμιεύσεως διὰ τὴν κάλυψιν τοῦ ἐν ἀρχῇ τῆς παρούσης ὑπολογισθέντος «ἀποταμιευτικοῦ κενοῦ» νὰ προέλθῃ ἐκ πόρων, οἱ ὁποῖοι σήμερον χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων εἰσοδηματικῶν τάξεων δι' οἰκοδομὰς καὶ πολυτελεῖς κατανάλωσιν. Οὕτω, θὰ ἐπιτευχθῇ ὁ διττὸς σκοπὸς τῆς δικαιότερας

κατανομής τοῦ φορολογικοῦ βάρους καὶ τῆς διορθώσεως τῆς ἀνορθολογικῆς χρησιμοποίησεως τῶν παραγωγικῶν πόρων τῆς οἰκονομίας.

Ὁ προτεινόμενος φόρος περιουσίας θὰ πρέπει νὰ εἶναι προοδευτικός, τοῦ κατωτάτου ὀριακοῦ συντελεστοῦ ἀρχομένου ἀπὸ ἀκίνητα ἀξίας 200 χιλ. δρχ. περίπου. Ἡ ἐξαιρέσις τῆς κάτω τῶν 200 χιλ. δρχ. ἀκινήτου περιουσίας ἀποβλέπει εἰς τὴν ἀποφυγὴν τῆς προσθέτου φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως τῆς κατωτέρας εἰσοδηματικῆς τάξεως ὡς καὶ τῶν κατωτέρων κλιμακίων τῆς μεσαίας εἰσοδηματικῆς τοιαύτης, τῶν ὁποίων ἡ ἐπιβάρυνσις εἶναι ἤδη ἐπαχθῆς. Οὕτως, ἐξαιρεῖται σχεδὸν τὸ 90% περίπου τῶν ἀγροτικῶν περιουσιῶν, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὰ ὑφιστάμενα στατιστικὰ στοιχεῖα ἀποτελοῦν νάνον ἢ μικρὰν ἰδιοκτησίαν. Ἐπίσης κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐξαιροῦνται αἱ μὴ πολυτελοῦς κατασκευῆς κατοικίαι τῶν δύο καὶ τριῶν δωματίων, αἱ ὁποῖαι κατὰ κανόνα ἀνήκουν εἰς μισθωτοὺς καὶ μικροὺς εἰσοδηματίας. Οἱ φορολογικοὶ συντελεσταὶ διὰ τὰς ἄνω τῶν 200 χιλ. δρχ. ἀκινήτους περιουσίας θὰ ἠδύνατο νὰ ὀρισθοῦν περίπου ὡς ἑξῆς: Φορολογικὸς συντελεστὴς 0,5% ἐτησίως διὰ τὸ τμήμα περιουσίας ἀξίας 200—300 χιλ. δρχ., φορολογικὸς συντελεστὴς 0,8% διὰ τὸ τμήμα ἀξίας 300—400 χιλ. δρχ., 1,3% διὰ τὸ τμήμα ἀξίας 400—600 χιλ. δρχ., συντελεστὴς 2,0% διὰ τὸ τμήμα ἀξίας 600—800 χιλ. δρχ., συντελεστὴς 3% διὰ τὸ τμήμα ἀξίας 800—1.100, συντελεστὴς 4% διὰ τὸ τμήμα ἀξίας 1.100—1.500 χιλ. δρχ. καὶ τέλος συντελεστὴς 5% διὰ τὸ ὑπερβάλλον.

Ὁ καθορισμὸς τῆς φορολογικῆς κλίμακος ὡς ἀνωτέρω ἐπιδιώκει νὰ ἐπιβαρύνῃ ἀναλογικῶς περισσότερο τὰς μεγαλυτέρας ἀξίας περιουσίας πλὴν ὅμως δὲν ἀποβλέπει εἰς ἐπιβάρυνσιν τοῦ φορολογουμένου μεγαλυτέραν τοῦ ἐκ τῆς περιουσίας ἀπορρέοντος εἰσοδήματος, εἴτε τοῦτο εἶναι χρηματικὸν ἢ τεκμαρτόν, συνιστάμενον εἰς τὴν ἀπόλαυσιν ὑπὸ τοῦ ἰδιοκτῆτου τῶν ἐκ τῆς περιουσίας ὑπηρεσιῶν. Πρὸς τοῦτο κατὰ τὸν καθορισμὸν τῆς φορολογικῆς κλίμακος ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν καὶ ἄλλοι τυχόν φόροι ἐπιβαλλόμενοι ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος ἐξ ἀκινήτου περιουσίας ὡς εἶναι ὁ φόρος εἰσοδήματος φυσικῶν προσώπων καὶ ὁ πρόσθετος φόρος 3% ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος ἐξ οἰκοδομῶν. Οὕτως, ἐπὶ παραδείγματι, φορολογούμενος τοῦ ὁποίου τὸ ἐτήσιον φορολογητέον εἰσόδημα ἐξ 150.000 δρχ. προέρχεται ἀποκλειστικῶς ἐκ τῆς κυριότητος τριῶν διαμερισμάτων ἀξίας 1.500.000 δρχ. θὰ καταβάλλῃ συνολικῶς διὰ φόρον περιουσίας βάσει τῆς προταθείσης κλίμακος καὶ φόρον εἰσοδήματος φυσικῶν προσώπων βάσει τῆς ἰσχυροῦσης σήμερον κλίμακος δρχ. 54.900 δρχ. ἤτοι 36,5% περίπου, τοῦ φόρου ἀναλυομένου ὡς ἑξῆς:

Κατηγορία φόρου	Ποσὸν	Ἐπὶ εἰσοδήματος
1. Φόρος εἰσοδήματος βάσει τῆς ἰσχυροῦσης κλίμακος	21.500	14,30
2. Φόρος εἰσοδήματος ἐξ οἰκοδομῶν 3%	4.500	3
3. Φόρος περιουσίας	28.900	19,20
Σύνολον φόρου	54.900	36,50

Ἐὰν ὅμως ἐφαρμοσθῇ ἡ προταθεῖσα ἐν τοῖς προηγούμενοις προοδευτικῇ

κλίμαξ φόρου εισοδήματος φυσικῶν προσώπων, ἡ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις θὰ ἀνέλθῃ εἰς 33.300 δρχ., ἤτοι 21 % περίπου.

Γενικῶς, διὰ τῆς συνδυασμένης ἐφαρμογῆς τῆς προτεινομένης κλίμακος φόρου εισοδήματος φυσικῶν προσώπων καὶ τοῦ προτεινομένου προοδευτικοῦ φόρου εισοδήματος περιουσίας ἡ κατανομή τοῦ φορολογικοῦ βάρους θὰ ἐπηρεασθῇ ὡς ἑξῆς :

1. Θὰ αὐξηθῇ σημαντικῶς ἡ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις τῶν ἀνωτέρων καὶ ἐνδεχομένως μεσαίων εισοδηματικῶν στρωμάτων, τῶν ὁποίων τὸ εἰσόδημα (χρηματικὸν ἢ τεκμαρτὸν) προέρχεται κατὰ κύριον λόγον ἐκ κατοικιῶν καὶ δὴ πολυτελοῦς κατασκευῆς, οἰκοπέδων, κλπ..

2. Θὰ μειωθῇ ἡ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις τῶν ἀνωτέρων καὶ μεσαίων εισοδηματικῶν τάξεων, τῶν ὁποίων τὸ εἰσόδημα προέρχεται κυρίως ἐκ κερδῶν, ἀμοιβῶν ἐργασίας κλπ.

3. Θὰ μειωθῇ ἡ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις τῶν κατωτέρων εισοδηματικῶν τάξεων ἀνεξαρτήτως προελεύσεως τοῦ εἰσοδήματος.

Θὰ ἡδύνατο νὰ παρατηρηθῇ ὅτι ἐφ' ὅσον ἐκ τοῦ προτεινομένου φόρου περιουσίας ἐξαιροῦνται αἱ πάσης φύσεως βιομηχανικαὶ καὶ βιοτεχνικαὶ ἐγκαταστάσεις καὶ κτίρια, ὁ φόρος δὲν ἐξασφαλίζει πλήρη ὀριζόντιον φορολογικὴν ἰσότητα ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἴσης φορολογικῆς μεταχειρίσεως τῶν ὑπὸ ὁμοίας συνθήκας τελούντων. Εἰς χώρας, ἐν τούτοις, ὑπαναπτύκτους ὡς ἡ Ἑλλάς ὁ σχεδιασμός τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς δέον νὰ γίνεται μὲ γνώμονα τὴν προώθησιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἔστω καὶ κατὰ παρέκκλισιν τῶν παραδεδεγμένων ἀρχῶν περὶ φορολογικῆς δικαιοσύνης. Ἐφ' ὅσον ἡ κοινωνικὴ παραγωγικότης τῶν ἐπενδύσεων εἰς τὴν βιομηχανίαν εἶναι μεγαλυτέρα τῆς κοινωνικῆς παραγωγικότητος τῶν ἐπενδύσεων εἰς κατοικίας, ἡ διαφορικὴ φορολογικὴ μεταχείρισις τῶν δύο τούτων κατηγοριῶν ἐπενδύσεων καθίσταται ἐπιβεβλημένη μὲ κριτήριον τὴν κοινωνικὴν εὐημερίαν, παρ' ὅλον ὅτι ἀπὸ ἰδιωτικοοικονομικῆς ἀπόψεως ὁ τοιοῦτος διαφορισμὸς ἀποτελεῖ παρέκκλισιν ἐκ τῆς ἀρχῆς τῆς φορολογικῆς ἰσότητος.

Ταῦτα ἀπὸ ἀπόψεως οἰκονομικῶν συνεπειῶν καὶ κατανομῆς τοῦ φορολογικοῦ βάρους ἐκ τοῦ προτεινομένου φόρου περιουσίας. Ἀπὸ ἀπόψεως ἐξ ἄλλου διαχειρίσεως, ὁ φόρος οὗτος παρουσιάζει ὠρισμένας δυσκολίας πάντως οὐχὶ μεγαλυτέρας ἐκείνων τὰς ὁποίας παρουσιάζει ὁ φόρος εισοδήματος φυσικῶν προσώπων. Τὸ κυριώτερον πρόβλημα ἐνταῦθα εἶναι τὸ τῆς ἐκτιμῆσεως τῆς φορολογητέας ἀξίας τῶν περιουσιακῶν στοιχείων. Ὡς γενικὴ ἀρχή, ἡ ὁποία θὰ ἀπλοποιοῦσε σημαντικῶς τὸ πρόβλημα, θὰ ἡδύνατο νὰ τεθῇ ἡ φορολόγησις τῶν περιουσιακῶν στοιχείων τοῦ φορολογουμένου ἐπὶ τῇ βάσει τῆς τιμῆς κτήσεως αὐτῶν. Οὕτως, ἀνάγκη ἐκτιμῆσεως τῆς ἀξίας τῶν περιουσιακῶν στοιχείων παρίσταται μόνον α) ἀρχικῶς κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ φόρου καὶ β) ἐπὶ μεταβιβάσεως τοῦ περιουσιακοῦ στοιχείου εἰς ἄλλον ἰδιοκτήτην διὰ τρόπου ἄλλου πλὴν τοῦ τῆς ἀγοραπωλησίας, ἤτοι κατόπιν δωρεᾶς, ἢ κληροδοσίας.

Τὴν εὐθύνην πρὸς ἐκτίμησιν τῆς ἀξίας τῶν περιουσιακῶν στοιχείων θὰ

ἔχη ὁ φορολογούμενος, ὅστις κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ φόρου θὰ δηλώσῃ τὴν τρέχουσαν τιμὴν τῶν εἰς τὴν κυριότητά του εὐρισκομένων ἀκινήτων περιουσιακῶν στοιχείων. Εἰς τοιαύτην δήλωσιν θὰ ὑποχρεοῦται πᾶς ὅστις ἀποκτᾷ καθ' οἴονδῆποτε τρόπον πρόσθετα περιουσιακὰ στοιχεῖα. Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ φορολογικὴ ἀρχὴ νομίζει ὅτι ἡ δηλωθεῖσα ἀξία εἶναι μικροτέρα τῆς τρεχούσης τιμῆς θὰ ὀρίζῃ ὡς φορολογητέαν ἀξίαν τὴν ἀληθῆ τρέχουσαν τιμὴν, ἐφ' ὅσον δὲ αὕτη δὲν γίνεται ἀποδεκτὴ ὑπὸ τοῦ φορολογουμένου, οὗτος θὰ ἔχη τὸ δικαίωμα προσφυγῆς εἰς τὰ φορολογικὰ δικαστήρια. Ἡ σύστασις μιᾶς κεντρικῆς ὑπηρεσίας ἐκτιμήσεων καθίσταται ἀπαραίτητος πρὸς ἔλεγχον τῆς δηλουμένης ὑπὸ τοῦ φορολογουμένου ἀξίας τῶν περιουσιακῶν του στοιχείων.

Ἡ ἔλλειψις στατιστικῶν στοιχείων ὡς πρὸς τὸ «ἀπόθεμα» τῆς ἀκινήτου περιουσίας καὶ τὴν κατὰ μέγεθος διανομὴν αὐτῆς, καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν ἐκτίμησιν μιᾶς τάξεως μεγέθους τῶν φορολογικῶν ἐσόδων, τὰ ὁποῖα θὰ ἀποδώσῃ ἡ ἐπιβολὴ τοῦ προτεινομένου φόρου περιουσίας. Ἐν τούτοις, μετὰ πάσης ἐπιφυλάξεως, θὰ ἠδύνατο νὰ γίνῃ ἡ ἐξῆς χονδρική ἐκτίμησις. Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι τὰ εἰσοδήματα ἐξ ἐνοικίων ἀνῆρχοντο κατὰ τὸ 1962 εἰς 6.250 ἑκατ. δρχ. καὶ ὑποτιθεμένης μιᾶς ἀποδόσεως τούτων κατὰ 6% ἐτησίως ἢ κατόπιν κεφαλαιοποιήσεως τῶν ἐνοικίων προκύπτουσα ἀξία τῶν κατοικιῶν ἀνέρχεται εἰς 100 δισ. δρχ. Ἀφαιρουμένου ποσοστοῦ 15–20% διὰ τὰς κάτω τῶν 200 χιλ. μὴ φορολογητέας οἰκοδομάς, αἱ ὑποκείμεναι εἰς φορολογίαν τοιαῦται ὑπολογίζονται εἰς 85 δισ. δρχ. Προστιθεμένου ποσοστοῦ 50% διὰ τὰ οἰκόπεδα καὶ τὰς μεγάλας γεωργικὰς ἰδιοκτησίας καὶ ἐκτάσεις, ἡ φορολογητέα περιουσία ἐκτιμᾶται εἰς 125 δισ. δρχ. Ἐφαρμοζομένου ἐνὸς μέσου φορολογικοῦ συντελεστοῦ 2% εὐρίσκονται φορολογικὰ ἔσοδα τῆς τάξεως τῶν 2,5 δισ. δρχ.

V. Εἰσαγωγὴ ἐνὸς φόρου ἐπὶ τῆς ὑπεραξίας (capital gains tax)

Ἐν Ἑλλάδι ἡ ὑπεραξία τῶν διαφόρων κεφαλαιακῶν στοιχείων ὡς εἶναι τὰ ἀκίνητα, οἱ χρηματιστηριακοὶ τίτλοι κ.λ.π. δὲν ὑπόκεινται εἰς τὸν φόρον εἰσοδήματος. Ἡ ἐξαίρεσις αὕτη εἶναι ἀδικοιολόγητος, τόσον ἀπὸ πλευρᾶς φορολογικῆς δικαιοσύνης, ὅσον καὶ ἀπὸ πλευρᾶς ἀποδόσεως τοῦ φόρου, ἐπὶ πλεόν δὲ διότι διανοίγει διέξοδον πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ φορολογικοῦ βάρους. Ἀπὸ ἀπόψεως φορολογικῆς δικαιοσύνης προκαλεῖται ἀνισότης εἰς τὴν φορολογικὴν μεταχείρισιν ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι, ἡ αὔξησις οἴουδῆποτε στοιχείου ἐμπύπτουτος εἰς τὸν ὀρισμὸν τοῦ φορολογητέου εἰσοδήματος φορολογεῖται, ἐνῶ ἡ αὔξησις δοθείσης κεφαλαιακῆς ἀξίας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ ἐνσωμάτων εἰς αὐτὴν πραγματοποιηθέντος εἰσοδήματος ἢ ἀντανακλᾷ αὔξησιν τῶν ἀναμενόμενων προσόδων τοῦ περιουσιακοῦ στοιχείου δὲν ὑπόκειται εἰς φόρον. Ἀπὸ πλευρᾶς ταμιευτικῆς, ἡ φορολόγησις τῆς ὑπεραξίας στερεῖ τὸ δημόσιον ἀπὸ μίαν σοβαρὰν πηγὴν ἐσόδων. Ἐπὶ παραδείγματι ἡ φορολόγησις τῆς αὔξήσεως τῆς ἀξίας τῶν οἰκοπέδων τῶν μεγάλων πόλεων καὶ τῶν τουριστικῶν περιοχῶν ἰδίως δὲ τῶν παραλιακῶν, θὰ ἀπέφερον ἀξιόλογα ἔσοδα εἰς τὸ δημόσιον, χωρὶς ἡ φορολογικὴ αὕτη ἐπιβάρυνσις νὰ ἔχη ἐπιπτώσεις ἐπὶ τῆς εἰσοδηματικῆς θέσεως

τῆς μεγάλης μάζης τοῦ πληθυσμοῦ. Ἀπὸ πλευρᾶς τέλος διαφυγῆς τοῦ φόρου εισοδήματος, ἢ ἐξαιρέσεις τῆς ὑπεραξίας, κυρίως δὲ προκειμένου περὶ τῶν χρηματιστηριακῶν τίτλων καὶ δὴ τῶν μετοχῶν, παρέχει τὴν δυνατότητα εἰς τοὺς μετόχους τῶν οἰκογενειακοῦ χαρακτῆρος ἀνωνύμων ἐταιρειῶν νὰ διαφύγουν τὸν ὑψηλὸν ὀριακὸν συντελεστὴν τοῦ φόρου εισοδήματος δι' ἐνσωματώσεως τῶν κερδῶν εἰς τὴν τιμὴν τῆς μετοχῆς.

Δι' ὄλους τοὺς ἀνωτέρω ἐκτεθέντας λόγους, καθίσταται ἐπιβεβλημένη ἡ εἰσαγωγή ἐνὸς φόρου ὑπεραξίας. Ὁ φόρος οὗτος θὰ ἐπιβάλλεται ἐπὶ τῆς διαπιστουμένης ὑπεραξίας παντὸς ἀκινήτου περιουσιακοῦ στοιχείου καὶ χρηματιστηριακοῦ τίτλου, κατὰ τὴν καθ' οἰονδήποτε τρόπον μεταβίβασιν τῆς κυριότητος αὐτοῦ. Προκειμένου περὶ ἀκινήτων, ἡ διαχείρισις τοῦ φόρου τούτου δὲν θὰ συναντήσῃ δυσκολίας, καθ' ὅσον ἡ ἐκτίμησις τῆς ἀξίας αὐτῶν δὲν θὰ γίνεται ἀποκλειστικῶς πρὸς ὑπολογισμὸν τοῦ φόρου τούτου, ἀλλὰ καὶ τοῦ καταβλητέου φόρου περιουσίας ὡς καὶ τοῦ φόρου μεταβιβάσεως.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν φορολογικὸν συντελεστὴν, θὰ ἡδύνατο νὰ ὑποστηριχθῆ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς φορολογικῆς κλίμακος, ἡ ὁποία ἔχει προταθῆ διὰ τὸν φόρον εισοδήματος φυσικῶν προσώπων. Διὰ λόγους εὐκόλου διαχειρίσεως τοῦ φόρου μόνον, θὰ ἡδύνατο νὰ δικαιολογηθῆ μεγαλύτερον ἀφορολόγητον κατώτατον ὄριον, ἐπὶ παραδείγματι 60.000 δρχ. Ἡ εἰσαγωγή φορολογικῶν συντελεστῶν χαμηλοτέρων ἐκείνων τοῦ φόρου εισοδήματος, θὰ ἐδημιούργει δυνατότητας φοροδιαφυγῆς δι' ἐμφανίσεως εισοδημάτων προερχομένων ἐκ κεφαλαϊακῶν ἀξιῶν ὑπὸ μορφήν ὑπεραξίας τούτων.

Δέον νὰ σημειωθῆ ὅτι κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ἐφαρμογῆς του, ἡ ἀπόδοσις τοῦ φόρου τούτου θὰ εἶναι μικρά. Μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, τὰ ἔσοδα ἐκ τοῦ φόρου ἐπὶ τῆς ὑπεραξίας, θὰ αὐξάνωνται μὲ ταχύτατον ρυθμὸν. Ἐν τούτοις, ἡ ἔλλειψις σχετικῶν στατιστικῶν στοιχείων δὲν ἐπιτρέπει οἰανδήποτε ἀκριβῆ ἐκτίμησιν τῶν ἐσόδων ἐκ τοῦ προτεινομένου φόρου.

VI. Διαρρύθμισις τῆς ἐμμέσου φορολογίας

Πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος τεθέντων ἐπιδιώξεων τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς κυρίως δὲ τῆς διοχετεύσεως ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρων πόρων ἐκ τῆς καταναλώσεως καὶ δὴ τῆς πολυτελοῦς τοιαύτης, πρὸς ἐπενδύσεις οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, βασικὸν ρόλον δύναται νὰ παίξῃ ἡ εἰσαγωγή ἐνὸς προσωπικοῦ προοδευτικοῦ φόρου ἐπὶ τῆς καταναλωτικῆς δαπάνης κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ ὑπὸ τοῦ Ν. Kaldor προταθέντος (1). Παρ' ὅλον ὅτι εἰς προοδευτικὸς φόρος ἐπὶ τῆς καταναλωτικῆς δαπάνης παρουσιάζει πολλὰ πλεονεκτήματα τόσο ἀπὸ ἀπόψεως ἐπιδράσεων ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς ἀποταμιεύσεως, ὅσον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως φορολογικῆς δικαιοσύνης, ἡ ἐφαρμογὴ ἐνὸς τοιούτου φόρου προσκρούει εἰς σοβαρὰς διαχειριστικὰς καὶ φοροτεχνικὰς δυσκολίας, κυρίως δὲ ὅσον ἀφορᾷ τὴν σύλληψιν τῆς φορολογητέας ὕλης καὶ τὸν ἔλεγχον τῶν φορο-

1) Βλέπε Ν. Kaldor : An expenditure tax. Alben and Unwin, London, 1955.

λογικῶν δηλώσεων. Ἀντὶ τῆς εἰσαγωγῆς ἑνὸς προσωπικοῦ προοδευτικοῦ φόρου ἐπὶ τῆς δαπάνης θὰ ἡδύνατο νὰ ἀναζητηθῆ ὡς διαζευκτικὴ λύσις ἢ καθιέρωσις ἑνὸς γενικοῦ φόρου καταναλώσεως μὲ διαφορικὸν φορολογικὸν συντελεστὴν διὰ τὰς διαφόρους κατηγορίας ἀγαθῶν, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ πολυτελείας αὐτῶν. Ἡ καθιέρωσις ἑνὸς τοιοῦτου φόρου, παρ' ὅλον ὅτι δὲν ἐξασφαλίζει ἀπόλυτον προοδευτικότητα εἰς τὴν κατὰ εἰσοδηματικὰς τάξεις ἐπίπτωσιν τοῦ φορολογικοῦ βάρους καὶ δημιουργεῖ ὠρισμένα προβλήματα ὅσον ἀφορᾷ τὸ στάδιον παραγωγῆς ἢ διανομῆς, εἰς τὸ ὁποῖον οὗτος θὰ πρέπει νὰ ἐπιβληθῆ, παρουσιάζει ἐν τούτοις τὸ πλεονέκτημα τοῦ αὐτοματισμοῦ κατὰ τὴν εἰσπραξίν τοῦ φόρου καὶ τῶν μικροτέρων σχετικῶς δυσκολιῶν διὰ τὸν ἔλεγχον καὶ σύλληψιν τῆς φορολογητέας ὕλης.

Τὸ ἰσχύον σήμερον σύστημα ἐμμέσου φορολογίας ἐν Ἑλλάδι εἶναι πολὺπλοκον καὶ δὲν φαίνεται ὅτι ἐξασφαλίζει προοδευτικότητα εἰς τὴν κατανομήν τοῦ φορολογικοῦ βάρους. Τὰ βασικὰ γνωρίσματα τοῦ συστήματος φορολογίας τοῦ καταναλώσεως εἶναι: α) Ἡ ὕπαρξις ἑνὸς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μεγάλου ἀριθμοῦ εἰδικῶν φόρων παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως, ἐξ ὧν οἱ σπουδαιότεροι εἶναι, ὁ φόρος ἐπὶ τοῦ καπνοῦ, τῆς βύνης, τῆς ζαχαρέως, τῶν καυδασιῶν κλπ. β) Ἡ ὕπαρξις ἑνὸς φόρου κύκλου ἐργασιῶν ἐπιβαλλομένου ἐπὶ τῶν πωλήσεων τῶν βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν εἰσαγομένων ἀγαθῶν μὲ πολλὰς περιπτώσεις ἐξαιρέσεων ἀπαλλαγῶν καὶ μειωμένων φορολογικῶν συντελεστῶν. γ) Ἡ ὕπαρξις ἑνὸς φόρου κύκλου ἐργασιῶν ἐπιβαλλομένου ἐπὶ ὠρισμένων κατηγοριῶν ὑπηρεσιῶν, ὡς εἶναι αἱ τραπεζικαὶ καὶ ἀσφαλιστικαί. δ) Ἡ ὕπαρξις ἑνὸς μεγάλου ἀριθμοῦ φόρων πολυτελείας περιπτωσιακοῦ κυρίως χαρακτῆρος. ε) Ἡ ὕπαρξις ἑνὸς φόρου ἐπὶ τῶν συναλλαγῶν. στ) Καὶ τέλος ἡ ὕπαρξις ἑνὸς πολυπλόκου δασμολογίου εἰσαγωγῆς.

Κατ' ἀρχὴν θὰ πρέπει νὰ παρατηρηθῆ ὅτι ποσοστὸν μεγαλύτερον τοῦ 45 % τῶν ἐξ ἐμμέσων φόρων ἐσόδων καὶ 35 % τοῦ συνόλου τῶν ἐκ φορολογίας ἐσόδων, προέρχεται ἐκ δασμῶν λοιπῶν φόρων ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων ἀγαθῶν, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἔχουν ἐπιβληθῆ πρὸς τὸν σκοπὸν ἀσκήσεως προστατευτικῆς πολιτικῆς, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἐγχώριον βιομηχανίαν. Ἡ τοιαύτη διαπίστωσις δέον νὰ ληφθῆ σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν διαγραφὴν τῆς μελλοντικῆς ἐξελίξεως τῶν φορολογικῶν ἐσόδων τοῦ κράτους. Ἡ ἐκ τῆς συνθήκης τῶν Ἀθηνῶν ἀπορρέουσα ὑποχρέωσις διαδοχικῆς μειώσεως τῶν δασμῶν καὶ ἡ μετὰ πάραδον 12 - 22 ἐτῶν προσαρμογὴ τοῦ δασμολογίου τῆς χώρας πρὸς τὸ κοινὸν δασμολόγιον τῶν χωρῶν τῆς Ε.Ο.Κ. θὰ ἔχη ὡς συνέπειαν τὴν σημαντικὴν μείωσιν τῶν ἐκ τῆς φορολογίας ἐσόδων τοῦ Κράτους, ἧτις θὰ καθίστα ὀξύτερον τὸ πρόβλημα τῆς ἐλλείψεως πόρων καὶ θὰ ἐξηνάγκαζε τὰς δημοσιονομικὰς ἀρχάς, ὅπως προβοῦν εἰς περικοπὴν τοῦ προγράμματος ἐπενδύσεων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἐφ' ὅσον δὲν θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἐμπλακοῦν εἰς ἐλλειμματικὴν χρηματοδότησιν, ἢ ὁποία θὰ ἐνέκλειε σοβαροὺς κινδύνους πληθωρισμοῦ. Ἐκ τῶν διαπιστώσεων τούτων προκύπτει ὅτι οἰαδήποτε διαρρυθμίσεις τῆς ἐμμέσου φορολογίας δέον νὰ λάβῃ σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν τὴν τοιαύτην ἐξέλιξιν τῶν ἐκ τῶν δασμῶν ἐσόδων τοῦ Κράτους.

Ἐξ ἄλλου, ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν λοιπῶν κατηγοριῶν φόρων καταναλώσεως καὶ ἡ ποικιλία τῆς φορολογικῆς βάσεως ἐπὶ τῆς ὁποίας οὗτοι ἐπιβάλλονται, καθιστᾷ δυσχερῆ τὴν διαχείρισιν τούτων, συνεπάγεται ἠϋξημένους δαπάνους συλλήψεως τῆς φορολογητέας ὕλης καὶ εἰσπράξεως τῶν φόρων, αὐξάνει τὰς πιθανότητας φοροδιαφυγῆς καὶ καθιστᾷ δυσχερῆ τὴν ἄσκησιν τῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς. Πέραν ὅμως τούτου πολλοὶ ἐκ τῶν φόρων καταναλώσεως ἀσκοῦν δυσμενῆ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν περισσότερον ἀποδοτικῶν βιομηχανικῶν μονάδων. Τοῦτο πράγματι συμβαίνει μὲ τὸν φόρον κύκλου ἐργασιῶν καὶ τὴν ἰσχύουσαν ἐξαίρεσιν ἐκ τούτου τῶν μικροῦ μεγέθους βιοτεχνικῶν καὶ βιομηχανικῶν μονάδων. Συνέπεια τῆς τοιαύτης ἐξαιρέσεως ἀποτελεῖ ἡ δημιουργία κινήτρου πρὸς διατήρησιν μικρῶν μονάδων λειτουργουσῶν μὲ πρωτογόνους μεθόδους. Ἐνδεχομένη αὐξησις τῆς κλίμακος παραγωγῆς αὐτῶν ἢ ἐκσυγχρονισμὸς τοῦ μηχανικοῦ αὐτῶν ἐξοπλισμοῦ θὰ συνεπήγετο μετᾶσιν τούτων εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν βιομηχανικῶν μονάδων τῶν ὑποκειμένων εἰς τὸν φόρον κύκλου ἐργασιῶν. Ἐπὶ πλέον ἡ τοιαύτη ἐξαίρεσις, δημιουργεῖ κίνητρον κατατιμίσσεως τῶν μεγάλων μονάδων εἰς μικρὰς τοιαύτας, καθ' ἣν στιγμὴν ἡ οἰκονομικὴ πολιτικὴ τῆς χώρας ἐπιδιώκει τὴν ἀνάπτυξιν ἰσχυρῶν μονάδων δυναμένων νὰ ἀνταπεξέλθουν εἰς τὸν ὀξὺ ἀνταγωνισμὸν τῶν ξένων βιομηχανιῶν (1).

Τέλος, παρ' ὄλην τὴν κατὰ καιροὺς εἰσαγωγὴν διαφόρων φόρων πολυτελείας, ὑπάρχουν ἐνδείξεις ὅτι ἡ ἔμμεσος φορολογία ἐν τῷ συνόλῳ τῆς εἶναι ἀντιστρόφως προοδευτικὴ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἀναλογικῶς μεγαλυτέρας ἐπιβαρύνσεως τῶν κατωτέρων εἰσοδηματικῶν στρωμάτων. Ἐνδειξιν τούτου ἀποτελεῖ τὸ γεγονός ὅτι ἐκ τοῦ συνόλου τῶν ἐσόδων ἐξ ἐμμέσων φόρων ποσοστὸν 2 % μόνον προέρχεται ἐξ εἰδικῶν φόρων πολυτελείας, ὡς εἶναι οἱ φόροι διασκεδάσεως καὶ οἱ φόροι ἐπὶ ὠρισμένων ἐγχωρίως παραγομένων καὶ εἰσαγομένων πολυτελῶν ἀγαθῶν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι οἰαδήποτε προσπάθεια διαρρυθμίσεως τῆς ἐμμέσου φορολογίας δέον νὰ ἀποβλέπη: α) εἰς ἀντιστάθμισιν τουλάχιστον τῆς ἐκ τῆς προσαρμογῆς τοῦ ἑλληνικοῦ δασμολογίου πρὸς τὸ κοινὸν δασμολόγιον τῆς Ε.Ο.Κ. ἀναμενομένης μειώσεως τῶν φορολογικῶν ἐσόδων, β) εἰς ἐξασφάλισιν προοδευτικότητος κατὰ τὴν κατανομὴν τοῦ φορολογικοῦ βάρους κατὰ εἰσοδηματικὰς τάξεις, γ) εἰς ἐξασφάλισιν ἀπλότητος κατὰ τὴν βεβαίωσιν καὶ εἰσπραξιν τοῦ φόρου.

Πρὸς τοῦτο θὰ ἠδύνατο νὰ προταθῆ ἡ εἰσαγωγὴ ἑνὸς φόρου ἐπὶ τῶν πωλήσεων κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ ἀγγλικοῦ Purchase Tax, καὶ κατάργησις τῶν πάσης φύσεως εἰδικῶν καὶ γενικῶν φόρων καταναλώσεως. Ὁ φόρος οὗτος θὰ εἶναι διαφορικός, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι ὁ φορολογικὸς συντελεστὴς θὰ εἶναι

1) Βλ. «Φορολογικὰ κίνητρα», ἔκδοσις Ἐπιτροπῆς Ἐρεῦνης καὶ Ὁργανώσεως Οἰκονομικοῦ Προγράμματος Ὑπουργείου Συντονισμοῦ. Ἡ ἐν λόγῳ μελέτη συνετάχθη ὑπὸ τῆς Εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς Δημοσιονομικῶν Θεμάτων ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Ἰωάν. Κούλη.

αύξανόμενος ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ πολυτελείας τῶν πωλουμένων ἀγαθῶν. Πρὸς τοῦτο ὁ φορολογικὸς συντελεστὴς θὰ κυμαίνεται ἀπὸ 1 ἢ 2% διὰ τὰ καταναλωτικὰ ἀγαθὰ πρώτης ἀνάγκης καὶ τὰ ἀγαθὰ τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν προώθησιν τῆς βιομηχανικῆς ἀναπτύξεως μέχρι 250 ἢ 300% διὰ τὰ ἀγαθὰ ὑπερπολυτελείας. Τὰ πάσης φύσεως ἀγαθὰ καὶ ὑπηρεσίαι τὰ ἐγχωρίως παραγόμενα καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγόμενα θὰ ἡδύνατο νὰ διαιρεθοῦν ὑπὸ μιᾶς ἐπιτροπῆς ἐμπείρων οἰκονομολόγων εἰς 8-10 κατηγορίας μὲ βάσιν τὸν βαθμὸν πολυτελείας ἢ κοινωνικῆς ἀναγκαιότητος αὐτῶν. Ἐπὶ καταναλωτικῶν ἀγαθῶν τὸ ὕψος τῆς τιμῆς θὰ ἡδύνατο εἰς πολλὰς περιπτώσεις νὰ ἀποτελέσῃ, μετὰξὺ ἄλλων, κριτήριον τοῦ βαθμοῦ πολυτελείας τοῦ ἀγαθοῦ κυρίως, προκειμένου περὶ ὁμοίων ἀγαθῶν διαφορετικῆς ποιότητος. Εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν θὰ περιλαμβάνωνται εἶδη πρώτης ἀνάγκης ὡς εἶναι ὁ ἄρτος καὶ ἄλλα εἶδη διατροφῆς, τὰ βιβλία, ὠρισμένα βασικὰ εἶδη ρουχισμοῦ καὶ φαρμάκων, τὰ πάσης φύσεως κεφαλαίουχικὰ ἀγαθὰ διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἑλληνικῆς βιομηχανίας, βασικαὶ πρώται ὕλαι κλπ. Τὰ εἶδη τῆς κατηγορίας ταύτης εἴτε θὰ ἐξαιροῦνται ὀλοσχερῶς τοῦ φόρου, εἴτε θὰ ὑπόκεινται εἰς συμβολικὸν φόρον 1 ἢ 2%. Εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν θὰ ὑπάγονται ἐπὶ παραδείγματι ἅπαντα τὰ μὴ πολυτελεῖ εἶδη ρουχισμοῦ, τὰ ὑποδήματα, ὠρισμένα μὴ βασικὰ τρόφιμα κλπ. Ταῦτα θὰ ὑπόκεινται εἰς φόρον 10-15%. Μὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα θὰ γίνῃ ἡ κατάταξις πάντων τῶν ἐγχωρίως παραγομένων καὶ εἰσαγομένων ἀγαθῶν. Οὕτως, εἰς τὴν τελευταίαν κατηγορίαν θὰ περιλαμβάνωνται εἶδη καλωπισμοῦ, γοῦνες, εἶδη διακοσμῆσεως καὶ ἐπιδείξεως, ὑπηρεσίαι ἰνστιτούτων καλλονῆς, ποτὰ πάσης φύσεως κλπ. Ὁ φόρος ἐπὶ τῶν εἰδῶν τῆς κατηγορίας αὐτῆς θὰ πρέπει νὰ εἶναι 250-300%. Εἶναι φανερόν ὅτι ἡ χάραξις διαχωριστικῆς γραμμῆς εἶναι δυσχερῆς, πλὴν ὅμως αἱ δυσκολίαι δύνανται νὰ ὑπερπηδηθοῦν ἐὰν ἡ κατάταξις ἀνατεθῇ εἰς ἐμπείρους οἰκονομολόγους, οἱ ὅποιοι θὰ ἔχουν ὡς γνώμονα τὴν ἀρχὴν ὅτι τὴν προτεραιότητα κατὰ τὴν διάθεσιν τῶν περιορισμένων πόρων μιᾶς ὑπαναπτύκτου χώρας πρέπει νὰ ἔχουν αἱ ἐπενδύσεις οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, καὶ ὅτι ἀποτελεῖ σπατάλην, ἢ διάθεσις πόρων διὰ πολυτελεῖ κατανάλωσιν.

Ὁ προτεινόμενος φόρος ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του θὰ πρέπει νὰ ἐπιβάλλεται ἐπὶ τοῦ τελευταίου σταδίου χονδρικῆς πωλήσεως, δηλαδὴ ἐπὶ τῶν πωλήσεων τοῦ χονδρεμπόρου πρὸς τὸν λιανέμπορον ἢ ἐπὶ τοῦ παραγωγοῦ, ἐφ' ὅσον εἴτε λόγῳ τῆς φύσεως τοῦ ἀγαθοῦ (π.χ. ὑπηρεσίαι τραπεζῶν, ἠλεκτρικὸν ρεῦμα) ἢ τῆς διαρθρώσεως τῆς διανομῆς δὲν μεσολαβεῖ χονδρέμπορος. Ἄπαντες οἱ παραγωγοὶ καὶ χονδρέμποροι θὰ πρέπει νὰ ὑποχρεωθοῦν ὅπως ἔγγραφοῦν εἰς εἰδικὰ φορολογικὰ μητῶρα, ἐνῶ οἱ λιανέμποροι δὲν θὰ ἔχουν τοιαύτην ὑποχρέωσιν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ φόρος θὰ ἐπιβάλλεται ὅταν διενεργεῖται πώλησις ὑπὸ ἐμπόρου ἢ ἐπιχειρήσεως ἐγγεγραμμένης εἰς τὰ φορολογικὰ ταῦτα μητῶρα πρὸς ἐπιχείρησιν μὴ ἐγγεγραμμένην εἰς τὰ μητῶρα. Πωλήσεις ἀγαθῶν ὑπὸ ἐπιχειρήσεως ἐγγεγραμμένης εἰς τὰ μητῶρα πρὸς ἐτέραν ἐπίσης ἐγγεγραμμένην δὲν θὰ ὑποβάλλεται εἰς φόρον.

Δέον νὰ σημειωθῆ ὅτι πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς ἑνὸς τοιούτου φόρου δέον νὰ μελετηθοῦν πλεῖσται ὄσαι τεχνικαὶ λεπτομέρειαι καὶ νὰ λυθοῦν πολλὰ προβλήματα, ἵνα καταστῆ εὐχερὴς ἡ ἐφαρμογὴ του.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐκτιμήσεις περὶ τῆς ἀποδόσεως ἑνὸς τοιούτου φόρου, αὗται ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ ὕψους τῶν φορολογικῶν συντελεστῶν, οἱ ὁποῖοι θὰ ἐφαρμοσθοῦν. Πάντως, ἐὰν ὁ μέσος φορολογικὸς συντελεστὴς τῶν μὴ πολυτελῶν ἀγαθῶν καταναλώσεως, τὰ ὁποῖα σημειωτέον ἀποτελοῦν τὸ 80 % τῆς συνολικῆς καταναλώσεως, εἶναι 7 % καὶ ὁ μέσος φορολογικὸς συντελεστὴς εἰς τὰ ὑπόλοιπα 20 % τῆς καταναλώσεως εἶναι 60 %, τὰ συνολικὰ ἔσοδα ἐκ τοῦ φόρου τούτου θὰ εἶναι τῆς τάξεως τῶν 15 δισ. δρχ.

VII. Κατάργησις τῶν πάσης φύσεως ἀδικαιολογήτων φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν

Τὸ φορολογικὸν σύστημα τῆς χώρας περιλαμβάνει πλῆθος φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν καὶ «εἰδικῶν φορολογιῶν», ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς τῶν ὁποίων δὲν δύναται νὰ δικαιολογηθῆ ἐκ λόγων ἀσκήσεως οἰκονομικῆς ἢ κοινωνικῆς πολιτικῆς. Αἱ οἰκονομικῶς ἀδικαιολόγητοι φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ ὑπερβαίνουν εἰς ἀριθμὸν τὰς 300, ἀναφέρονται δὲ εἰς ὅλας τὰς κατηγορίας τῶν ἐπιβαλλομένων φόρων. Ὡς παραδείγματα οἰκονομικῶς ἀδικαιολογήτων φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀναφερθοῦν ἡ ἀπαλλαγὴ ἐκ τοῦ φόρου εἰσοδήματος τῆς βουλευτικῆς ἀποζημιώσεως, τῆς βασιλικῆς χορηγίας, τῶν ἐξόδων παραστάσεως καὶ κινήσεως τῶν κρατικῶν λειτουργῶν κλπ., μέρους τοῦ εἰσοδήματος τῶν δημοσιογράφων, μέρους τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἠθοποιῶν, ἡ ἀπαλλαγὴ ἐκ τοῦ φόρου περιουσίας καὶ κληρονομίας τῶν ἀκινήτων καὶ γαιῶν τῶν θρησκευτικῶν, ἐθνωφελῶν καὶ ἄλλων παρομοίων ἰδρυμάτων κλπ.

Ἡ κατάργησις τῶν πάσης φύσεως οἰκονομικῶς ἀδικαιολογήτων φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν καθίσταται ἐπιβεβλημένη διὰ τρεῖς κυρίως λόγους :

α) Διὰ λόγους φορολογικῆς δικαιοσύνης. Αἱ περιπτώσεις φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν εἶναι εὐρύταται καὶ παρουσιάζουν τάσιν αὐξήσεως εἰς τρόπον ὥστε αὗται νὰ μὴ ἀποτελοῦν πλέον τὴν ἐξάιρεσιν ἀλλὰ τὸν κανόνα. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον παραβιάζεται ἡ βασικὴ φορολογικὴ ἀρχὴ τοῦ «πανδήμου» τοῦ φόρου, καὶ προκαλοῦνται ἔντονοι φορολογικαὶ ἀνισότητες. Οὕτως, ἐπὶ παραδείγματι, ἀντίκειται πρὸς τοὺς βασικοὺς κανόνας περὶ φορολογικῆς δικαιοσύνης ὅπως ὠρισμέναι ἀμοιβαί χαρακτηριζόμεναι ὡς ἔσοδα κινήσεως, δι' ἄλλα μὲν πρόσωπα (μέλη ἐπιτροπῶν, δημόσιοι ὑπάλληλοι) νὰ θεωροῦνται ὡς δαπάναι μὴ φορολογητέαι καὶ δι' ἄλλους ὡς φορολογητέον εἰσόδημα. β) Διὰ λόγους περιορισμοῦ τῆς φοροδιαφυγῆς. Αἱ ἀδικαιολόγητοι φορολογικαὶ ἀπαλλαγαὶ ἀποτελοῦν μορφήν νομίμου φοροδιαφυγῆς. Τοῦτο προκαλεῖ αἴσθημα ἀδικίας διὰ τοὺς φορολογουμένους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἀπολαμβάνουν τῆς εὐνοικῆς ταύτης φορολογικῆς μεταχειρίσεως καὶ ὠθεῖ τούτους εἰς παράνομον φοροδιαφυγήν. γ) Διὰ λόγους ταμειυτικούς. Ἐκ τῆς πληθώρας τῶν φορολογικῶν τούτων ἀπαλλαγῶν τὸ Κράτος στερεῖται ἑνὸς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον σοβαροῦ πο-

σοῦ ἐσόδων καθ' ἣν στιγμήν αἱ ἀνάγκαι πόρων πρὸς χρηματοδότησιν ἐπενδύσεων οικονομικῆς ἀναπτύξεως εἶναι μεγάλαι.

VIII. Διαρρῦθμισις τῆς φορολογίας ὑπὲρ τρίτων

Τὴν σοβαρωτέραν ἀδυναμίαν τοῦ δημοσιονομικοῦ συστήματος τῆς χώρας ἀποτελοῦν οἱ φόροι ὑπὲρ τρίτων. Οἱ φόροι οὗτοι ἔχουν θεσπισθῆ διὰ κυβερνητικῶν πράξεων καὶ εἰσπράττονται ὑπὸ δημοσίων ἢ ἡμιδημοσίων ὀργάνων ἢ ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τῶν νομικῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα ἀφοροῦν. Τὰ ἔσοδα ἐκ τῶν φόρων τούτων προορίζονται νὰ ἐνισχύσουν τοὺς πόρους τῶν κάτωθι κατηγοριῶν νομικῶν προσώπων ὁμάδων ἢ σκοπῶν : α) ἀσφαλιστικῶν ταμείων, β) ἐπαγγελματικῶν ἐπικουρικῶν ταμείων, γ) τὴν ἐνίσχυσιν διαφόρων ἰδρυμάτων (νοσοκομείων, ἐκπαιδευτηρίων, ὀρφανοτροφείων κλπ.), δ) τὴν ἐκτέλεσιν ἐνὸς συγκεκριμένου ἔργου (κατασκευὴ ἢ συντήρησις ἐνὸς δρόμου, λιμένος, ὑδραγωγείου κλπ.), ε) τὴν ἐκτέλεσιν δημοσίων ἔργων ὡς ἐπὶ παραδείγματι ἐνὸς δημαρχείου, μιᾶς δημοσίας βιβλιοθήκης κλπ., ζ) δι' ἄλλους κοινωφελοῦς χαρακτῆρος σκοπούς.

Αἱ κυριώτεροι βάσεις ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπιβάλλονται οἱ φόροι ὑπὲρ τρίτων εἶναι αἱ ἑξῆς : α) πρόσθετοι φόροι συνεισπραττόμενοι μετὰ τῶν φόρων τῆς Κεντρικῆς Διοικήσεως, β) ἀνεξάρτητος βάσις, ὡς ἐπὶ παραδείγματι ποσοστὸν ἐπὶ τῶν μισθῶν καὶ ἡμερομισθίων, γ) ποσοστὸν ἐπὶ τῶν νοσηλείων ἢ τῆς ἀξίας τῶν φαρμάκων ἢ τῆς ἀξίας τῶν δικαστικῶν διαφορῶν κλπ., δ) ποσοστὸν ἐπὶ τῶν εἰσιτηρίων μεταφορᾶς, τῶν μεταφορικῶν διακινήσεως ἐμπορευμάτων κλπ., ε) ἐπὶ τῶν εἰσιτηρίων τῶν θεάτρων, κινηματογράφων κλπ.

Τὸ φαινόμενον τῆς ὑπάρξεως φόρων ὑπὲρ τρίτων, εἰς οὐδεμίαν ἄλλην χώραν ὑφίσταται, τοῦλάχιστον εἰς τοιαύτην ἕκτασιν. Ἐν Ἑλλάδι ἰσχύουν 1.800 περίπου διακεκριμένοι φόροι ὑπὲρ τρίτων, ὁ δὲ ἀριθμὸς αὐτῶν αὐξάνει συνεχῶς, λόγῳ τοῦ ἐπηρεασμοῦ, ὅστις ἀσκεῖται ἀπὸ διαφόρους κοινωνικὰς ὁμάδας ἐπὶ διαφόρων πολιτικῶν παραγόντων. Τὰ συνολικὰ ἔσοδα ἐκ τῶν φόρων ὑπὲρ τρίτων ἀνέρχονται εἰς 12 δισ. δρχ. περίπου. Λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν τῶν ἐπιχορηγήσεων τῆς Κεντρικῆς Διοικήσεως καὶ τῶν ἐσόδων ἐκ δανεισμοῦ, τὰ συνολικὰ ἔσοδα τῶν πάσης φύσεως Ν. Π. Δ. Δ. εἶναι ἴσα περίπου πρὸς τὰ ἐκ τῆς φορολογίας ἔσοδα τῆς Κεντρικῆς Διοικήσεως. Οὕτω, πέραν τοῦ κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ, ὅστις ὑπόκειται εἰς ἐξουχιστικὴν νομοθετικὴν καὶ διοικητικὴν διαδικασίαν ἐγκρίσεως καὶ ἐκτελέσεως αὐτοῦ, ὑφίστανται ἔσοδα καὶ δαπάναι Ν. Π. Δ. Δ., ἴσης περίπου τάξεως μεγέθους πρὸς ἐκείνας τοῦ ἐπισήμου προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους, τὰ ὁποῖα διαφεύγουν τὴν ἐξουχιστικὴν ταύτην διαδικασίαν. Λόγῳ ἐλλείψεως τῆς συνήθους διαδικασίας ἐγκρίσεως καὶ ἐκτελέσεως, ἡ διαχείρισις τῶν πόρων τῶν προερχομένων ἐκ τῶν φόρων ὑπὲρ τρίτων εἶναι ἀντιοικονομικὴ κυρίως ἀπὸ κοινωνικῆς ἀπόψεως. Ἐξ ἄλλου, τὰ ἔσοδα βεβαιώσεως, εἰσπράξεως καὶ ἐν γένει διαχειρίσεως 1.800 φόρων ὑπὲρ τρίτων εἶναι λίαν ὑψηλά. Ἐπίσης αἱ ἐπιδράσεις τῶν φόρων ὑπὲρ τρίτων ἐπὶ τῆς παραγωγῆς, τῆς ἐπενδυτικῆς δραστη-

ριότητας και τῆς διανομῆς τοῦ εἰσοδήματος εἶναι λίαν δυσμενεῖς. Οἱ φόροι οὗτοι ἐπιβαλλόμενοι εἰς μεγάλην ἔκτασιν ἐπὶ τῶν συναλλαγῶν αὐξάνουν τὸ κόστος παραγωγῆς καὶ μειώνουν οὕτω τὴν ανταγωνιστικὴν ἰκανότητα τῶν ἐγχωρίων ἐπιχειρηματικῶν μονάδων. Ἐξ ἄλλου, τὰ ἐκ τῶν φόρων τούτων ἔσοδα διαχειριζόμενα ὑπὸ τῶν Ν.Π.Δ.Δ. δὲν διατίθενται κατὰ κανόνα δι' ἐπενδύσεις προωθούσας τὴν ἀνάπτυξιν ἀλλὰ εἰς οἰκοδομάς, σημαντικὸν δὲ μέρος αὐτῶν ἀπορροφᾶται ἀπὸ τὰς ὑψηλὰς δαπάνας διοικήσεως τῶν ἐν λόγῳ ταμείων. Πέραν τούτου οἱ φόροι οὗτοι ἐπιβαρύνουν τὰ μεγάλα στρώματα τοῦ πληθυσμοῦ συνήθως πρὸς ὄφελος ὠρισμένων μόνον κοινωνικῶν ὁμάδων μεσαίας εἰσοδηματικῆς στάθμης (ἰατροί, δικηγόροι, ἀξιωματικοὶ κ.λ.π.) καὶ οὕτως ἐντείνουσι τὴν ἀνισότητα εἰς τὴν διανομὴν τοῦ εἰσοδήματος. Τέλος, ἡ τοιαύτη ἔκτασις τῶν φόρων τούτων καθιστᾷ ἀνίσχυρον τὴν διὰ μέσου τοῦ ἐπισήμου προϋπολογισμοῦ ἄσκησιν ἀντισταθμιστικῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς, καθ' ὅσον οἱ ἐν λόγῳ φόροι διαστρέφουν τὴν κοινωνικοοικονομικὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀσκουμένης πολιτικῆς.

Οἱ ἀνωτέρω λόγοι καθιστοῦν ἐπιβεβλημένην τὴν ἀνάγκην διαρρυθμίσεως τῆς φορολογίας ὑπὲρ τρίτων. Τὸ συνήθως προτεινόμενον σχέδιον περὶ συγχωνεύσεως τῶν πάσης φύσεως ἀσφαλιστικῶν ταμείων εἰς ἐνιαῖον ὄργανισμὸν κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως παρ' ὅλον ὅτι θὰ ἔλυσεν αὐτομάτως τὸ πρόβλημα, θὰ προσέκρουεν ἐν τούτοις εἰς σθεναρὰν ἀντίδρασιν τῶν κοινωνικῶν ὁμάδων, τῶν ὁποίων θὰ ἐθίγοντο τὰ συμφέροντα. Μία τοιαύτη ἐπομένως ριζοσπαστικὴ λύσις θὰ πρέπει κατ' ἀρχὴν νὰ ἀποκλεισθῇ.

Τὴν ὀλιγώτερον ριζοσπαστικὴν λύσιν θὰ ἀπετέλει ἡ ὑπαγωγή καὶ ἐμφάνισις πάντων τῶν ἐσόδων ἐκ φόρων ὑπὲρ τρίτων εἰς τὸν κρατικὸν προϋπολογισμὸν καὶ ἡ ἐφαρμογὴ διὰ τοὺς φόρους τούτους τῆς διαδικασίας, ἡ ὁποία ἀκολουθεῖται διὰ τὰ λοιπὰ κονδύλια τοῦ προϋπολογισμοῦ. Παραλλήλως, ἡ κεντρικὴ διοίκησις θὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐκ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐπιχορήγησιν τῶν πάσης φύσεως ταμείων, τὰ ὁποῖα ἀντλοῦν σήμερον μέρος τῶν ἐσόδων τῶν ἐκ φόρων ὑπὲρ τρίτων. Ἡ τοιαύτη ἐπιχορήγησις θὰ λαμβάνῃ χώραν μόνον ἐφ' ὅσον ὑφίσταται πράγματι ἀνάγκη πρὸς τοῦτο, πρᾶγμα ὅπερ θὰ συγκρατῇ τὰ Ν.Π.Δ.Δ. ὅπως προβαίνουν εἰς σπατάλας, μεγάλα διοικητικὰ ἔξοδα ἢ ἄσκοπον συσσωρεύειν πλεονασμάτων. Ἐν ὀλίγοις, τὸ δεύτερον τοῦτο σχέδιον δὲν λύει ὀλοσχερῶς τὸ πρόβλημα ἀλλὰ ἀποκαθιστᾷ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐνότητος τοῦ προϋπολογισμοῦ καὶ ἐξασφαλίζει μερικὸν ἔλεγχον ἐπὶ τῶν Ν.Π.Δ.Δ.

Ἐνδιάμεσον, τέλος, λύσιν θὰ ἀπετέλει ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐξῆς σχεδίου: Τὰ ταμεῖα καὶ οἱ σκοποὶ ὑπὲρ τῶν ὁποίων ὑφίστανται σήμερον πρόσθετοι φόροι θὰ ἠδύνατο νὰ διακριθῶν εἰς δύο κατηγορίας:

- 1) Εἰς τὰ ἀσφαλιστικὰ ταμεῖα ἐπικουρικῆς κυρίως ἀσφαλίσεως, καὶ
- 2) Εἰς τὰ ταμεῖα πρὸς ἐκτέλεσιν συγκεκριμένου ἔργου ἢ ἐπίτευξιν ἐτέρου κοινωφελοῦς σκοποῦ (π.χ. ἴδρυσις ὑδραγωγείου, κατασκευὴ ἐνὸς δρόμου, ἐνίσχυσις ἐνὸς μουσικοῦ συλλόγου κ.λ.π.).

Δι' ἐκάστην τῶν κατηγοριῶν τούτων θὰ πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ διαφορετικὸν σχέδιον. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀσφαλιστικὰ ταμεῖα τὸ προτεινόμενον σχέδιον

ἔχει ὡς ἑξῆς : Τὴν κυρίαν ἀσφάλισιν παντὸς ἐργαζομένου ἐν Ἑλλάδι θὰ πρέπει νὰ ἀναλάβῃ ὑποχρεωτικῶς εἰς ἐνιαῖος ὀργανισμὸς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως. Παραλλήλως, αἱ διάφοροι ὁμοιοεπαγγελματικαὶ κατηγορίαι ἐργαζομένων θὰ ἔχουν ἀπόλυτον δικαίωμα ὅπως διατηροῦν ταμεῖα ἐπικουρικῆς ἀσφαλίσεως πλὴν ὅμως ἐπὶ *ιδίαις αὐτῶν δαπάναις λειτουργίας καὶ παροχῶν πρὸς τὰ μέλη των*. Ἡ ἐπικουρικὴ ἀσφάλισις θὰ εἶναι καθαρῶς ὑπόθεσις τῶν διαφόρων ὁμάδων ἐργαζομένων, οἱ ὅποιοι, ὡς ἐκ τούτου, θὰ εἶναι *οἱ μόνοι ὑπόχρεοι* διὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν κεφαλαίων τῶν ταμείων καὶ τοὺς πόρους αὐτῶν. Καὶ οἱ μόνοι δικαιούμενοι ὅπως ἀποφασίζουσι περὶ τῆς διαχειρίσεως τούτων. Κατὰ συνέπειαν οἱ φόροι ὑπὲρ τῶν ταμείων τούτων θὰ πρέπει νὰ καταργηθοῦν. Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι τὰ κεφάλαια τῶν ἤδη ὑφισταμένων ταμείων δὲν θὰ θιγοῦν ἀλλὰ θὰ ἐξακολουθήσουσι νὰ ἀνήκουν εἰς αὐτὰ παρ' ὅλον ὅτι μέρος τούτων ἔχει προέλθει ἐκ τῆς φορολογίας τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν δευτέραν κατηγορίαν Ν.Π.Δ.Δ. ἡ λύσις θὰ πρέπει νὰ εἶναι περισσότερον ριζοσπαστικὴ. Αἱ ἀρμοδιότητες τῶν ταμείων τούτων θὰ πρέπει νὰ μετατεθοῦν εἰς τοὺς ὀργανισμοὺς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως, συγκεκριμένως δὲ εἰς τοὺς δήμους καὶ κοινότητας. Παραλλήλως ἅπαντες οἱ ὑπὲρ τῶν ταμείων τούτων φόροι θὰ πρέπει νὰ συγχωνευθοῦν εἰς ἓνα πρόσθετον φόρον ὑπὲρ τῶν δήμων, εἰσπραττόμενον ὑπὸ ὀργάνων τῆς κεντρικῆς διοικήσεως καὶ κατατιθέμενον εἰς τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία θὰ διαχειρίζεται τὰ ἔσοδα ταῦτα. Αὕτη θὰ παρέχῃ τὰς τακτικὰς πληρωμὰς διὰ τὰς διαφόρους ἀνάγκας, αἱ ὁποῖαι ἱκανοποιοῦντο μέχρι τοῦδε μέσῳ τῶν Ν.Π.Δ.Δ. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ περίσσευμα τῆς Α.Τ.Ε. ἐκ τῆς ὡς ἄνω διαχειρίσεως (τὸ ὅποιον μέχρι τοῦδε διετίθετο δι' ὑπερβολικὰς ἀμοιβὰς καὶ λοιπὰς δαπάνας τῶν Ν.Π.Δ.Δ.) τοῦτο θὰ διατίθεται πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν παραγωγικῶν ἔργων παρὰ τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως πρὸς ὑποβοήθησιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τῆς περιοχῆς.